

คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

โรคและแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

โรคและแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ที่ปรึกษา

นางพรรณพิมล ชัญญาวัตร

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

นายนำชัย พรหมมีชัย

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายบริหาร

นายวิทยา อธิปอนันต์

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายวิชาการ

นายสุรพล จารุพงศ์

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายส่งเสริม
และฝึกอบรม

นางสุกัญญา อธิปอนันต์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

นายพรชัย พิระบูล

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

นางนิดา สักกทัตติยกุล

ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและเผยแพร่

เรียบเรียง

นางสาววัลย์ จีระพงษ์

นางศุภลักษณ์ กลั่นน่วม

นางสาวแสนสุข รัตนพล

นางสาวเบญจมาภรณ์ ลิ้มประเสริฐ

สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

จัดทำ

นางอมรทิพย์ ภิรมย์บุรณ์

นางสาวอัจฉรา สุขสมบูรณ์

นายพงษ์เพชร วงศ์โสกา

นางสาวอำไพพงษ์ เกาะเทียม

นางสาวรัฐฉา ศรีญาณลักษณ์

สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

โรคและแมลงศัตรูพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2556 จำนวน 10,000 ฉบับ

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

พืชผักเศรษฐกิจของประเทศไทย

พืชผักที่มีบทบาทการบรรเทาของโรคและแมลงศัตรูพืชมีหลายตระกูล ดังนี้

1. ผักตระกูลกะหล่ำ ได้แก่ กวางตุ้ง ผักกาดขาวปลีและผักกาดเขียวปลี กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี ตะไคร้
2. ผักตระกูลแตง ได้แก่ พริกทอง มะระ แตงกวา
3. ผักตระกูลถั่ว ได้แก่ ถั่วฝักยาว และถั่วลันเตา
4. ผักตระกูลพริกและมะเขือ ได้แก่ พริก และมะเขือเทศ มะเขือ
5. ผักตระกูลอื่น ๆ ได้แก่ หน่อไม้ฝรั่ง หัวโอดผักอ่อน กระเจี๊ยบฝักยาว และหอม-กระเทียม

กวางตุ้ง

ส่วนของพืช		
ก้าน	ใบ	ยอด

ด้วงหนัดผัก

หนอนกระทุ้ผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบหรือเข้าทำลายบริเวณก้าน และมักเข้าทำลายเป็นหย่อม ๆ ทำให้ใบ และก้านเป็นรูพรุน

หนอนใยผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินผิวด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุน และมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญเติบโต พบมากในช่วงที่มีอากาศร้อน

ด้วงหมัดผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินโคนต้น ทำให้เหี่ยว ไม่เจริญเติบโตและตาย จะกัดกินบริเวณผิวใบด้านล่าง ทำให้เป็นรูพรุน

หนอนกระทุ้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินใบอ่อนและยอด และจะเคลื่อนย้ายกัดกินทุกส่วนของพืช และทำให้ผิวใบเหลืองแต่เนื้อเยื่อ และเกิดเป็นรูพรุนควบคู่กันด้วย

หนอนกระทุ้ผัก

หนอนกระทุ้หอม

หนอนเจาะยอดคะหล่ำ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินตามส่วนยอดและจะชักใยคลุมตัวภายในยอดและลำต้น สังเกตจากรอยกินเป็นทางหรือมูลหนอนที่ถ่ายทิ้งไว้ เข้าตักแต่ตามเศษพืชบนดินหรือในดินโดยมีใยห่อหุ้ม การทำลายพบมากในฤดูร้อนตามแหล่งปลูกผักคะน้าทั่วไป

โรคเน่าคออิน

อาการ : เป็นแผลซ้ำที่โคนต้นในระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดดทำให้ต้นกล้าหัดพับต้นจะเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว ต้นกล้าจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตาย และขยายบริเวณออกไปเป็นวงกลม

โรคน้ำค้าง

อาการ : เป็นจุดสีเหลืองบนใบ และขยายออกเป็นเหลี่ยมในระหว่างเส้นใบ บริเวณใต้ใบที่ตำแหน่งของแผลจะมีเส้นใยสีขาวเกาะเป็นกลุ่มและมีสปอร์เป็นผงสีดำ ถ้าเป็นมาก ๆ แผลจะลามไปทั้งใบ ทำให้ใบแห้งตาย โรคนี้ระบาดได้ตั้งแต่ระยะที่เป็นต้นกล้าจนเจริญเติบโตเต็มที่

โรคใบจุด

อาการ : ใบมีแผลวงกลมสีน้ำตาลซ้อนกันหลายชั้น รอบ ๆ แผลเป็นสีเหลืองขนาดของแผลทั้งใหญ่และเล็ก บนแผลมีผงสีดำ เนื้อเยื่อบุลงไปเล็กน้อย มักจะเป็นที่ใบแก่ที่อยู่ตอนล่างของลำต้น

โรคใบแห้งหรือโรคเน่าดำ

อาการ : เริ่มแรกส่วนใหญ่จะเกิดที่ขอบใบ โดยเนื้อใบตรงส่วนที่เชื้อเข้าทำลาย จะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและลุกลามเข้าไปยังส่วนกลางของใบ เป็นรูปสามเหลี่ยม โดยยอดของสามเหลี่ยมนั้นอยู่ที่เส้นกลางใบ บางครั้งอาการอาจเริ่มแสดงที่ปากใบพืชทำให้เกิดการขึ้นเหลืองบนใบ เนื้อเยื่อตรงกลางแผลจะค่อย ๆ ตายเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล พบมากในสภาพที่มีความชื้นสูง

โรคโรคราน้ำค้าง

กะหล่ำดอก บร็อคโคลี่

ส่วนของพืช		
ก้าน	ใบ	ยอด

หนอนคืบกะหล่ำ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ในระยะแรกตัวหนอนจะกัดกินที่ผิวใบ เมื่อตัวหนอนโตขึ้นจะกัดกินใบทำให้เป็นรอยแหว่งเหลือแต่ก้าน

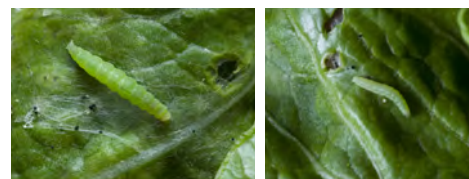

หนอนใยผัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินผิวด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุนและมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญเติบโต พบมากในช่วงที่มีอากาศร้อน

หนอนกระทุงผัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบ ทำให้ใบเกิดเป็นรูพรุน ก้าน หรือเข้าทำลายในดอก มักจะเข้าทำลายเป็นหย่อม ๆ ตลอดฤดูกาลปลูก

หนอนใยผัก

โรคเน่าคอต้น

อาการ : เป็นแผลซ้ำที่โคนต้นในระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดดทำให้ต้นกล้าหัดพับต้นจะเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว ต้นกล้าจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตาย และขยายบริเวณออกไปเป็นวงกลม

โรคเน่าดำ

อาการ : ใบจะแห้งจากด้านขอบใบเข้าไปเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีปลายแหลมชี้ไปที่เส้นกลางใบบนเนื้อเยื่อที่แห้งจะมีเส้นใยสีดำเห็นชัดเจน อาการใบแห้งจะลุกลามไปจนถึงเส้นกลางใบและลุกลามลงไปถึงก้านใบ ทำให้เกิดอาการใบเหลืองเหี่ยวและแห้งตาย

หนอนเจาะยอดกะหล่ำ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินตามส่วนยอดและจะดักโยคลุมตัวภายในยอดและลำต้น สังเกตจากรอยกินเป็นทางหรือมูลหนอนที่ถ่ายทิ้งไว้ เข้าดักแต่ตามเศษพืชบนดินหรือในดิน โดยมีใยพ้อหุ้มพบการทำลายตามแหล่งปลูกผักคะน้าทั่วไป พบมากในช่วงฤดูร้อน

โรคเน่าละ

อาการ : ระยะแรกจะพบเป็นจุดซ้ำหรือฉ่ำน้ำที่บริเวณดอก ต่อมาจุดเหล่านี้ขยายออก เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึงดำ เนื้อเยื่อบริเวณแผลมีลักษณะเป็นเมือกเยิ้มมีกลิ่นเหม็น เมื่อเป็นมาก ๆ ทำให้ดอกเกิดอาการเน่าและเป็นสีน้ำตาลดำไปทั้งดอก

โรคเน่าละ

กะหล่ำปลี

ส่วนของพืช

ก้าน

ใบ

ยอด

หนอนใยผัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินผิวด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุนและมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญเติบโต พบมากในช่วงที่มีอากาศร้อน

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบ ทำให้ใบเกิดเป็นรูพรุน ก้าน หรือเข้าทำลายในดอก มักจะเข้าทำลายเป็นหย่อม ๆ ตลอดฤดูกาลปลูก

หนอนใยผัก

โรคเน่าดำ

อาการ : ใบจะแห้งจากด้านขอบใบเข้าไปเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีปลายแหลมชี้ไปที่เส้นกลางใบ บนเนื้อเยื่อที่แห้งจะมีเส้นใยสีดำเห็นชัดเจน อาการใบแห้งจะลุกลามไปจนถึงเส้นกลางใบและลุกลามลงไปถึงก้านใบ ทำให้เกิดอาการใบเหลืองเหี่ยวและแห้งตาย

โรคเน่าดำ

โรคเน่าคอติน

อาการ : เป็นแผลซ้ำที่โคนต้นในระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดดทำให้ต้นกล้าที่พื้ต้นจะเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว ต้นกล้าจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตาย และขยายบริเวณออกไปเป็นวงกลม

หนอนเจาะยอดกะหล่ำ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินตามส่วนยอดและจะถักใยคลุมตัวภายในยอดและลำต้น สังเกตจากรอยกินเป็นทางหรือมูลหนอนที่ถ่ายทิ้งไว้เข้าดักแด้ตามเศษพืชบนดินหรือในดินโดยมีใยห่อหุ้มพบการทำลายตามแหล่งปลูกผักคะน้าทั่วไป พบมากในช่วงฤดูร้อน

โรคเน่าคอ:

โรคเน่าละ

อาการ : ระยะแรกจะพบเป็นจุดซ้ำหรือฉ่ำน้ำที่บริเวณดอก ต่อมาจุดเหล่านี้ขยายออก เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึงดำ เนื้อเยื่อบริเวณแผลมีลักษณะเป็นเมือกเยิ้มมีกลิ่นเหม็น เมื่อเป็นมาก ๆ ทำให้ดอกเกิดอาการเน่าและเป็นสีน้ำตาลดำไปทั้งดอก

คะน้า

ส่วนของพืช

ก้าน

ใบ

ยอด

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบ หรือเข้าทำลายบริเวณก้าน และมักเข้าทำลายเป็นหย่อม ๆ ทำให้ใบและก้านเป็นรูพรุน

หนอนใยผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินผิวด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุนและมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญเติบโต พบมากในช่วงที่มีอากาศร้อน

โรคเน่าคอดิน

อาการ : ส่วนใหญ่มักทำลายบริเวณโคนต้น ทำให้เป็นแผลเป็นแผลซ้ำที่โคนต้นในระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดดทำให้ต้นกล้าหักพับต้นจะเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว ต้นกล้าจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตาย และขยายบริเวณออกไปเป็นวงกลม

หนอนเจาะยอดคะน้า

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินตามส่วนยอดและจะถักใยคลุมตัวภายในยอดและลำต้น สังเกตจากรอยกินเป็นทางหรือมูลหนอนที่ถ่ายทิ้งไว้ เข้าตักแต่ตามเศษพืชบนดินหรือในดินโดยมีใยห่อหุ้มพบการทำลายตามแหล่งปลูกผักคะน้าทั่วไป พบมากในช่วงฤดูร้อน

โรคราดำ

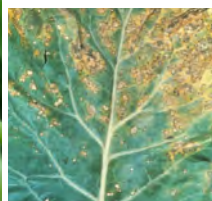
อาการ : เข้าทำลายบริเวณใต้ใบ อาการจะปรากฏเป็นจุดขาวซีดบนใบ ต่อมาแผลขนาดใหญ่ขึ้น แผลซีดสีฟางข้าว ยุบตัวลง แผลมีขนาดใหญ่รูปร่างไม่แน่นอน เมื่อพลิกดูใต้ใบในตอนเช้าที่มีอากาศชื้น จะพบส่วนของเชื้อเจริญเป็นขุยสีขาวฟูขึ้นบริเวณใต้ใบ แผลอาการมักเริ่มแสดงที่ใบล่าง ๆ

โรคใบจุด

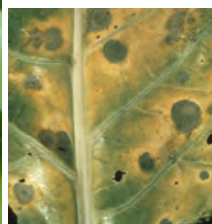
อาการ : อาการจะปรากฏที่ใบล่างของลำต้น โดยเริ่มแรกพบเป็นจุดสีเหลืองซีดขนาดเล็ก ต่อมาแผลจะขยายใหญ่ขึ้น และแห้งเป็นสีน้ำตาลอ่อน มีลักษณะค่อนข้างกลม

โรคเน่าดำ

อาการ : ทำลายบริเวณใบและก้านใบในต้นที่เป็นโรค ขอบใบแห้งไปตามเส้นใบเป็นรูปสามเหลี่ยม เนื้อเยื่อส่วนหนึ่งแห้งจะเห็นเส้นใบเป็นสีดำ ทำให้ใบเหลืองและแห้งลุกลามเข้าไปยังเส้นกลางใบ ก้านใบ

โรคราดำ

โรคใบจุด

พื้กกาตขาวปลี พื้กกาตเขียวปลี

ส่วนของพื้		
ก้าน	ใบ	ยอด

หนอนไยพื้

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินผิวด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุนและมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญเติบโต พบมากในช่วงที่มีอากาศร้อน

หนอนกระทุ้พื้

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบหรือเข้าทำลายบริเวณก้าน และมักเข้าทำลายเป็นหย่อม ๆ ทำให้ใบ และก้านเป็นรูพรุน

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัย โดยการดูดน้ำเลี้ยงจากพื้ทั้งยอด ใบอ่อน ใบแก่ ช่อดอก ลักษณะอาการที่เห็นได้ชัด คือ ยอดและใบจะหยิกงอ เมื่อเพลี้ยอ่อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พื้ก็จะเหี่ยว ใบผักจะถูกทำลาย จะค่อย ๆ มีสีเหลืองและร่วงหล่น ลำต้นจะแคระแกรน ถ้าทำลายช่อดอกจะทำให้ดอกร่วงหล่นหลุด ทำให้ผลผลิตลดลง

หนอนคืบกะหล่ำ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ในระยะแรกตัวหนอนจะกัดกินที่ผิวใบ เมื่อตัวหนอนโตขึ้นจะกัดกินใบ ทำให้เป็นรอยแหว่งเหลือแต่ก้าน

หนอนกระทุ้พื้

หนอนไยพื้

หนอนเจาะยอดกะหล่ำ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินตามส่วนยอดและจะถักใยคลุมตัวภายในยอดและลำต้น สังเกตจากรอยเศษเป็นทางหรือมูลหนอนที่ถ่ายทิ้งไว้ เข้าดักแด้ตามเศษพื้บนดินหรือในดินโดยมีใยห่อหุ้มพบการทำลายตามแหล่งปลูกผักคะน้าทั่วไป พบมากในช่วงฤดูร้อน

พื้กาดขาวปลี

พื้กาดเขียวปลี

ส่วนของพื้		
ก้าน	ใบ	ยอด

โรคเน่าดำ

อาการ : ใบจะแห้งจากด้านขอบใบเข้าไปเป็นรูปสามเหลี่ยมที่มีปลายแหลมชี้ไปที่เส้นกลางใบ บนเนื้อเยื่อที่แห้งจะมีเส้นใยสีดำเห็นชัดเจน อาการใบแห้งจะลุกลามไปจนถึงเส้นกลางใบและลุกลามลงไปถึงก้านใบ ทำให้เกิดอาการใบเหลืองเหี่ยวและแห้งตาย

โรคเน่าคอตัน

อาการ : เป็นแผลซ้ำที่โคนต้นในระดับดิน เนื้อเยื่อตรงแผลเน่าและแห้งไปอย่างรวดเร็ว ถ้าถูกแสงแดด ทำให้ต้นกล้าหักพับต้นจะเหี่ยวแห้งตายในเวลารวดเร็ว ต้นกล้าจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตาย และขยายบริเวณออกไปเป็นวงกลม

โรคเน่าคอตัน

โรคเหี่ยว

อาการ : ใบล่างเหลือง เหี่ยวแห้งซิกัดซิกหนึ่งใบเขียว งอไปข้างที่ใบเหี่ยว ต่อมาใบทางซิกนั้นจะเหี่ยวเพิ่มขึ้น และเหี่ยวทั่วต้นในเวลาต่อมา หรือผักเจริญเติบโตแต่เพียงซิกเดียวก่อนแล้วเหี่ยวตาย เมื่อถอนดูรากจะขาดหลุดจากลำต้น เพราะฝุ่เปื้อยเป็นสีน้ำตาล ในดินเหนียวและดินทรายมักพบโรคนี้นมาก

โรคเน่าละ

อาการ : ระยะแรกจะพบเป็นจุดซ้ำหรือฉ่ำน้ำที่บริเวณดอก ต่อมาจุดเหล่านี้ขยายออก เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึงดำ เนื้อเยื่อบริเวณแผลมีลักษณะเป็นเมือกเยิ้มมีกลิ่นเหม็น เมื่อเป็นมาก ๆ ทำให้ดอกเกิดอาการเน่าละเป็นสีน้ำตาลดำไปทั้งดอก

เแตงกวา เแตงร้าน

ส่วนของพืช			
ยอด	ใบ	ดอก	ผล

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยดูดน้ำเลี้ยงที่ใบ ดอกอ่อน และยอดอ่อน ทำให้ใบไหม้มีมันหึงงอรูปร่างผิดปกติ เป็นกระจุก มีสีสลับเขียวเป็นทาง เป็นพาหะนำเชื้อไวรัส พบมากในช่วงที่มีอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงติดต่อกันเป็นเวลานาน

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบและยอดอ่อน ทำให้ใบมีมันตันแคระแกร็นมักพบมากในช่วงอากาศร้อน และแห้งแล้งซึ่งเป็นตอนที่พืชขาดน้ำ

โรคใบด่าง

โรคราเน่า

ด้วงเต่าแตง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยกัดกินใบและดอกของพืชตระกูลแตง โดยกัดใบให้เป็นวงก่อน จากนั้นจึงกินส่วนที่อยู่ในวงจนหมดเกิดเป็นรูตามใบ บางครั้งกัดกินบริเวณโคนต้น ทำให้เป็นแผลรอยการกัดกินและอาจเป็นพาหะของโรคเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียด้วย

โรคเน่าค้ำ

อาการ : เกิดเป็นจุดสีเหลืองกระจายไปทั่วบนใบแก่ที่อยู่ล่าง ๆ ของลำต้นหรือใบที่อยู่ด้านในทรงพุ่ม แล้วค่อยลามไปยังส่วนบนเกิดเป็นแผลเล็ก ๆ รวมตัวกันจะพบเห็นเส้นใยเชื้อราละเอียดสีเทาอ่อน ขึ้นปกคลุมอยู่ใต้ผิวใบ ใบที่ติดเชื้อจะตายแต่ยังคงตั้งอยู่

โรคใบด่าง

อาการ : ใบด่างสีเขียวเข้มสลับสีเขียวอ่อนหรือด่างเขียวสลับเหลืองเนื้อใบตะปุ่มตะป่ำ มีลักษณะนูนเป็นระยะ ๆ ใบหงิกเสียรูปร่าง

โรคเน่าค้ำ

อาการ : มักเกิดใบล่างก่อนในระยะที่ผลโตแล้ว บนใบจะพบราสีขาวคล้ายผงแป้งคลุมอยู่เป็นหย่อม ๆ กระจายทั่วไป เมื่อรุนแรงจะคลุมเต็มผิวใบทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแล้วแห้งตาย

ด้วงเต่าแตง

แมลงวันแตง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : แมลงวันจะเจาะผิวผลพืชตระกูลแตง เพื่อวางไข่ลงในผลหนอน เมื่อฟักออกมาจากไข่จะเจาะกินอยู่ภายในผลของพืชตระกูลแตงทำให้ผลเน่าเสีย

ราก	ใบอ่อน	ใบแก่	ยอด	ผล

ด้วงเต่าแตง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยกัดกินใบ หากเกิดการระบาดของรุนแรงทำให้ชะงักการทอดยอดได้

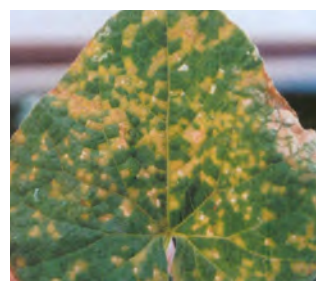
ตัวอ่อน อาศัยอยู่ในดินโดยกัดกินราก บวบที่ถูกเต่าแตงเข้าทำลายจะทำให้ผลผลิตลดลงและผลมีขนาดเล็กลง

ด้วงเต่าแตง

โรคน้ำค้างของบวบเหลี่ยม

อาการ : เริ่มแรกจะพบเป็นจุดสีเหลือง ขนาดเล็กทางด้านหน้าใบ จุดดังกล่าวจะขยายออกเป็นรูปเหลี่ยมตามลักษณะของเส้นใบ เมื่อพลิกดูใต้ใบในเวลาเช้า จะพบเขม่าสีเทาดำตรงบริเวณแผล แผลมีลักษณะแห้งยุบตัวลง เมื่อแผลรวมกันมาก ๆ จะทำให้เกิดอาการใบไหม้

โรคน้ำค้าง

ฟักทอง

ส่วนของพืช

ใบอ่อน	ใบแก่	ยอด	พล

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดน้ำเลี้ยงที่ยอดอ่อนและใต้ใบอ่อน ทำให้ยอดหดสั้น ปล้องถี่ ยอดชู้ตั้งขึ้น หรือเรียกว่า โรคยอดตั้ง (ไอโด้ง) ถ้าเพิ่งเริ่มเป็นใหม่ๆ แล้วมีฝนตกหรือให้น้ำทั่วถึงเพลี้ยไฟจะหายไป

โรคกาเหี่ยว

อาการ : ใบในเถาจะเหี่ยวลงทีละใบจากปลายเถามาโคนเถา ถ้าเอามัดเถอนเถาที่เหี่ยวดูตามความยาวจะเห็นว่า กลางลำต้นในเถาฉ่ำน้ำมากกว่าปกติ

โรคกาเหี่ยว

โรคทราน้ำค้าง

โรคน้ำค้าง

อาการ : พบอาการใบแก่มีแผลสีเหลืองกระจายอยู่ทั่วไป รูปร่างแผลมีเหลี่ยมมุม เมื่อพลิกดูแผลที่ด้านหลังใบมักจะพบอาการมีผงสีขาวเกาะอยู่บนใบ แกะล่ายมีคนเอาผงแป้งมาโรยไว้ ต่อมาเนื้อใบจะเริ่มเหลืองและแห้งตาย โรคราน้ำค้างมักจะพบในช่วงฤดูหนาวหรือช่วงที่มีอากาศเย็น

โรคดอกเน่า

อาการ : บริเวณที่เป็นโรคจะเป็นจุดสีดำขนาดเท่าหัวเข็มหมุด ฉ่ำน้ำและเน่าและ มักเป็นโรคบริเวณยอดอ่อนๆ และยอดที่กำลังมีดอกโดยยอดจะมีสีซีดกว่ายอดปกติ ต่อมายอดและผลอ่อนจะแห้ง พบโรคนี้นี้ในเวลาที่มีฝนตกชุกและมีน้ำค้างหรือหมอกลงจัด

โรคดอกเน่า

โรคโคนเน่าอย่างไหล

อาการ : ผลฟักทองที่ติดเชื้อมีรอยแผลจะขยายใหญ่และมีสีดำอย่างรวดเร็ว และเกิดการยุบที่แผล ไม่สามารถเก็บมาใช้ประโยชน์ได้

ฟักฟัก

ส่วนของพืช

ยอด

ใบ

ดอก

ผล

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยดูดน้ำเลี้ยงที่ใบ ดอกอ่อน และยอดอ่อน ทำให้ใบไหม้มีมันหึงงอรูปรางผิดปกติ เป็นกระจุก มีสีสลับเขียวเป็นทาง เป็นพาหะนำเชื้อไวรัส พบมากในช่วงที่มีอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงติดต่อกันเป็นเวลานาน

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบและยอดอ่อน ทำให้ใบม้วน ต้นแคระแกร็นมักพบมากในช่วงอากาศร้อน และแห้งแล้งซึ่งเป็นตอนที่พืชขาดน้ำ

แมลงวันแดง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : แมลงวันจะเจาะผิวผลพืชตระกูลแตง เพื่อวางไข่ลงในผลอ่อนเมื่อฟักออกมาจากไข่จะเจาะกินอยู่ภายในผลของพืชตระกูลแตงทำให้ผลเน่าเสีย

ด้วงเต่าแตง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยกัดกินใบและดอกของพืชตระกูลแตง โดยกัดใบให้เป็นวงก่อน จากนั้นจึงกินส่วนที่อยู่ในวงจนหมดเกิดเป็นรูตามใบ บางครั้งกัดกินบริเวณโคนต้น ทำให้เป็นแผลรอยการกัดกินและอาจเป็นพาหะของโรคเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียด้วย

โรคน้ำค้าง

อาการ : เกิดเป็นจุดสีเหลืองกระจายไปทั่วบนใบแก่ที่อยู่ล่างๆ ของลำต้นหรือใบที่อยู่ด้านในทรงพุ่ม แล้วค่อยลามไปยังส่วนบนเกิดเป็นแผลเล็ก ๆ รวมตัวกันจะพบเห็นเส้นใยเชื้อราละเอียดสีเทาอ่อน ขึ้นปกคลุมอยู่ใต้ผิวใบใบที่ติดเชื้อจะตายแต่ยังคงตั้งอยู่

โรคเหี่ยว

อาการ : ใบล่างเหลือง และเหี่ยวตายอย่างรวดเร็วทั้งเถา บางต้นจะมีรอยแตกหรือรอยชำรุดน้ำตาลตามเถาหรือตามโคนก้านใบก่อนจะตาย

โรคน้ำแป้ง

อาการ : มักเกิดใบล่างก่อนในระยะที่ผลโตแล้ว บนใบจะพบราสีขาวคล้ายผงแป้งคลุมอยู่เป็นหย่อม ๆ กระจายทั่วไป เมื่อรุนแรงจะคลุมเต็มผิวใบทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแล้วแห้งตาย

โรคน้ำค้าง

ใบ	ลำต้น	หัว	ราก

ไส้เดือนพอยรากปม

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ลำต้นสั้น แคระแกร็น ใบเหลือง แก่เร็ว บางครั้งอาจพบอาการต้นเหี่ยวตอนกลางวัน และกลับฟื้นตัวในตอนเย็น รากเกิดปม เมื่อมันฝรั่งเริ่มลงหัว ไส้เดือนฝอยก็จะเข้าทำลายหัวอีก ทำให้ติดหัวน้อยลง และผิวไม่เรียบ เกิดปุ่มปมเหมือนหูด

โรคใบไหม้

อาการ : ใบจะเกิดแผลเป็นจุดดำน้ำ ทรงกลม แล้วลุกลามขยายจนเป็นแผลใหญ่ ภายใน 2-3 วัน ตรงกลางแผลจะแห้งเป็นสีน้ำตาล ขอบแผลเปื่อยขึ้นเป็นสีดำ รอบ ๆ ขอบแผล เมื่ออากาศชื้นหรือหมอกลงจัดจะเกิดเส้นใย มีสปอร์สีขาว หรือเทาที่วงรอบนอกของแผลบริเวณใต้ใบ แผลจะเริ่มเกิดที่ปลายใบหรือขอบใบ ที่ลำต้นและกิ่งก้านมีแผลสีน้ำตาลหรือดำ เมื่อเป็นแผลมากจนรอบลำต้นและกิ่งก้าน จะทำให้เกิดการหักพับและแห้งตาย ที่หัว ผิวเปลือกมีน้ำตา เมื่อผ่าดู จะพบเนื้อเยื่อหัวรอบนอกแห้งเป็นสีน้ำตาล หัวมันฝรั่งมักเกิดติดเชื้อรา ที่ถูกน้ำฝนชะจากใบและลำต้นลงไปในดินบริเวณแผลมักมีเชื้อจุลินทรีย์ ชนิดอื่นเข้าร่วมทำลาย และทำให้เกิดอาการเน่าเพิ่มขึ้นทั้งในแปลงและระหว่างการเก็บรักษา

ไส้เดือนฝอยรากปม

โรคใบด่าง

อาการ : ใบบิดเบี้ยว ปลายใบม้วน ตกลง ใบด่างเห็นได้ชัดเจน ต้นแคระแกร็น ในพันธุ์ที่อ่อนแออาจทำให้เกิดอาการยอดแห้งตาย

โรคเน่าดำ

อาการ : อาการเน่าดำจะปรากฏที่ต้น หลังจากเชื้อเข้าทำลายมันฝรั่งในดิน โดยมีอาการเน่าและ ส่วนมากจะเกิดที่หัวที่ติดกับก้านหัว ต้นอ่อนที่เป็นโรค จะแคระแกร็นเหลืองซีด ม้วนงอราบกับดินและตายในที่สุด

โรคเน่าละ

อาการ : ผิวจะนูนสีดำ และมีอาการเน่าและปรากฏอยู่ข้างในหัว นอกจากนี้ ถ้าสภาพความชื้นสูง ส่วนของแผลจะอ่อนนุ่มและมีเมือก ถ้าสภาพอากาศแห้ง แผลจะแห้ง เนื้อเยื่อยุบตัวลง ลำต้นคอดผิดปกติ และต้นที่เป็นโรค จะมีกลิ่นเหม็นและหักล้มง่าย

ถั่วฝักยาว

ส่วนของพืช

ลำต้น

ใบ

ดอก

ฝัก เมล็ด

หนอนแมลงวันเจาะต้น

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนชนิดนี้จะเข้าทำลายต้นถั่วตั้งแต่ถั่วฝักยาวเริ่มออกทำให้ใบเหี่ยวเฉาแห้งตาย ในขณะที่แดดจัดจะพบบริเวณใบอ่อนเมื่อทำลายแล้วจะเกิดจุดสีเหลืองซีด ถ้าระบาดมากใบจะแห้ง ตัวเต็มวัยจะวางไข่บริเวณข้อและยอดอ่อน ตัวหนอนเล็กรูปร่างรี สีขาว ลักษณะที่หนอนทำลายจะเกิดรอยแตก ใบร่วง และเฉาเหี่ยวตายไปในที่สุด

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : เข้าทำลายยอดอ่อนและฝักของถั่วฝักยาว โดยดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้ต้นแกร็น ดอกร่วง ไม่ติดฝัก และหากฝักอ่อนถูกดูดกินน้ำเลี้ยงจะทำให้ได้ฝักขนาดเล็กลง ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง

เพลี้ยอ่อน

โรคใบจุด

โรคใบจุด

อาการ : ผลแห้งเป็นวงกลมหรือเกือบจะกลม ตรงกลางแผลมีจุดสีดำเล็ก ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มของเชื้อรา และเรียงเป็นวงกลมซ้อนกัน มักจะเกิดกับใบแก่ที่อยู่ตอนล่าง แพร่ระบาดได้ดีในสภาพที่มีฝนตกชุก ความชื้นในอากาศสูง

โรคราสนิม

อาการ : ใต้ใบเป็นจุดสีสนิม หรือน้ำตาลแดงขนาดเล็ก ใบที่เป็นโรครามาก จะมองเห็นเป็นผงสีน้ำตาลแดง โรคนี้มักจะเกิดกับใบแก่ทางตอนล่างของลำต้นอ่อน แล้วลามขึ้นด้านบน มักจะเริ่มพบเมื่อต้นถั่วอยู่ในระยะออกดอก ถ้าเป็นรุนแรงมากจะทำให้ใบแห้งร่วง

โรคราสนิม

หนอนเจาะฝักถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินภายในดอก ทำให้ดอกร่วงก่อนติดฝัก เมื่อหนอนโตขึ้นจะเจาะเข้าไปกัดกินภายในดอก ทำให้เกิดดอกร่วง เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง ในช่วงฤดูแล้งของทุกปี

หนอนเจาะฝักถั่ว

ถั่วลันเตา

ส่วนของพืช

ลำต้น	ใบ	ดอก	พัก เมล็ด

หนอนแมลงวันเจาะต้น

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยเป็นแมลงวันขนาดเล็กสีดำ วางไข่ในส่วนเนื้อ เยื่อถั่วลันเตาและดูดกินน้ำเลี้ยงที่ซึมออกมาจากเนื้อเยื่อที่ถูกทำลายจากการวางไข่ หนอนจะเจาะ เข้าไปกัดกินภายในส่วนต่าง ๆ ทำให้ต้นถั่วลันเตาตาย ถ้าเป็นต้นโตจะทำให้เถา กิ่ง ต้นเหี่ยว ใบร่วง

หนอนกระทู้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยวางไข่ใต้ใบถั่วลันเตา เมื่อฟักเป็นตัวหนอนจะทำความเสียหายรุนแรง โดยกัดกินทุกส่วนของถั่วลันเตา หนอนโตเต็มที่จะเข้าดักแด้ในดิน ทำให้ใบเหลืองแต่เนื้อเยื่อและเป็นรูในที่สุด

โรคเหี่ยว

อาการ : ใบบริเวณโคนต้นเหี่ยว แล้วแห้งลามขึ้นสู่ส่วนบน จนแห้งตายทั้งต้น ส่วนของลำต้นเหี่ยวแห้งไปด้วย ลำต้นตรงบริเวณคอต้นหรือเหนือดินเล็กน้อย มักมีสีแดงหรือสีคล้ำกว่าส่วนอื่น เกิดกระจายเป็นหย่อม ๆ เริ่มแสดงอาการเมื่อถั่วลันเตาอายุประมาณ 1 เดือน

หนอนเจาะพักถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยวางไข่เป็นพองเดี่ยวบนกลีบดอกถั่วลันเตา ตัวหนอนจะแพร่กระหว่างรอยต่อของกลีบดอกกัดกินเกสรภายในดอก เมื่อโตขึ้นจะเจาะรูและเข้าไปกัดกินอยู่ภายในฝักทำให้ฝักเสีย

โรคราแป้ง

อาการ : เริ่มแรกใบบริเวณโคนต้นปรากฏผงสีขาวเกาะอยู่ทั้งบนใบและใต้ใบ ลำต้นและกิ่งจะเริ่มแสดงอาการจากบริเวณโคนต้นเช่นกันแล้วค่อย ๆ ลามสูงขึ้นเรื่อย ๆ อาการโรคที่รุนแรงเห็นได้ชัดเจนว่าต้นถั่วลันเตาขาวโพลนไปทั้งต้น จนกระทั่งต้นถั่วจะแห้งตาย โรคนี้สามารถแพร่กระจายได้โดยติดไปกับเมล็ดพันธุ์

พริก

ส่วนของพริก

ราก	ลำต้นและกิ่ง	ใบ	ดอก	ผล

พริกขี้หนู

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตูดน้ำเลี้ยง ยอด ใบอ่อน ตาดอก ทำให้ใบหงิกม้วนขึ้นด้านบน พื้นใบเป็นคลื่นเป็นรอยสีน้ำตาล ใบและดอกร่วง ลักษณะผลผิดปกติ เพลี้ยไฟอาจระบาดได้ทั่วไป พบมากที่สุดคือฤดูร้อน แห้งแล้ง

แมลงวันผลไม้
เจาะผลพริก

หนอนเจาะสมอฝ้าย

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายพริกโดยการกัดกิน ดอก และผลพริก ทำให้ผลผลิตเสียคุณภาพ

หนอนกระทุ้งพัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบ ก้าน ดอก และผล ทำความเสียหาย ซึ่งการเข้าทำลายมักเกิดเป็นหย่อม ๆ ตามจุดที่ตัวเต็มวัยเพศเมียวางไข่ และมักแพร่ระบาดได้รวดเร็วตลอดทั้งปี ทำให้ใบขาด ดอกหลุด และผลเป็นรู

หนอนกระทุ้งหอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนเมื่อฟักออกจากไข่จะกัดกินผิวใบ บริเวณส่วนต่างๆ ของพริกเป็นกลุ่ม กัดกินทุกส่วนของพืช เช่น ใบ ดอก และผลพริก ผลผลิตจะเสียหายและคุณภาพ

เพลี้ยอ่อน

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตูดน้ำเลี้ยงใบปิด พบน้ำเหนียวตามใบ บางครั้งจะมีราดำขึ้น

แมลงวัน

ผลไม้เจาะผลพริก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : เห็นรอยเป็นทางภายในผลพริก เนื่องจากตัวอ่อนกัดกินผลพริก ผลพริกที่ถูกทำลายจะเกิดอาการเน่า

ราก	ลำต้นและกิ่ง	ใบ	ดอก	ผล

โรคน้ำหรือต้นเน่า

อาการ : ใบจะเหลืองและร่วง โคนต้นและรากจะเน่าเปื่อยเป็นสีน้ำตาล ต้นพริกจะเหี่ยวตาย อาการจะแตกต่างกับโรคพริกหัวโกรน คือ ยอดจะไม่หลุดร่วงไป โรคนี้มักเกิดในดินที่ขาดแคลนอินทรีย์วัตถุ ดินที่เป็นกรดจัด หรือดินที่เป็นดินเหนียว

โรดงอดแห้งและ
กิ่งไหม้

โรคยอดแห้งและกิ่งไหม้

อาการ : ส่วนยอด ใบอ่อน ดอกและผลอ่อนจะเน่าเป็นสีน้ำตาล

โรคเหี่ยวจากเชื้อรา

อาการ : อาการใบเหี่ยวเหลืองจากตอนล่างของลำต้นลามขึ้นบนต้น จนใบเหลืองหมด ใบร่วงและต้นเหี่ยวตาย

โรคใบจุด

อาการ : ใบพริกร่วงกำหนด ถ้าเกิดกับต้นกล้าพริก ต้นกล้าจะแห้งตาย โดยจะเริ่มแสดงอาการเป็นจุดขนาดเล็ก ต่อมาจุดที่เกิดขึ้นและขยายวงกว้าง จนเป็นแผลขนาดใหญ่ ตรงกลางแผลจะแห้งบางเป็นสีเทาอ่อนหรือน้ำตาล ขอบแผลสีน้ำตาลแก่หรือน้ำตาลอมแดงแผลที่เกิดขึ้นบนใบอาจลุกลาม มารวมติดกันเป็นแผลใหญ่ และหลุดร่วงไป พบได้ทั่วไป ทุกช่วงการปลูก

โรคใบจุด

โรคกุ้งแห้งหรือโรคแอนแทรกโนส

อาการ : มักเกิดบนผลพริกที่แก่เต็มที่ โดยเป็นแผลบวมลึกลงไป ลักษณะวงรี หรือวงกลมสีน้ำตาล ถ้าลุกลามเป็นแผลใหญ่

จะทำให้ผลเน่าและร่วงหล่น ระบาดได้ดีในพื้นที่ที่มีความชื้นสูง

โรคพลงเน่า

อาการ : ผลพริกจะมีแผลและเน่า เมื่อแผลแห้งลงจะมีเชื้อราหลายชนิดมาเจริญภายหลัง ทำให้ผลเน่าเสีย ช่วงที่มีสภาพของอากาศชื้นเชื้อราที่เข้าทำลายผลพริกที่เป็นโรคนี้จะขึ้นปกคลุมทั่วผลคล้ายกับกำมะหยี่สีดำ

โรคกุ้งแห้ง
หรือโรค
แอนแทรกโนส

มะเขือ

ส่วนของพืช

ใบ

ยอด/ลำต้น

ผล

หนอนเจาะผล หรือหนอนเจาะยอด

หนอนเจาะผล หรือหนอนเจาะยอด

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะเข้าทำลายที่ยอดและที่ผลของมะเขือ ทำให้ยอดเหี่ยว หักพับ ผลเป็นรู เน่าเสีย ร่วงหล่น

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ผลมะเขือเปราะพบว่าจะเกิดรอยดำนเป็นสีสนิม หรือสีน้ำตาล หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าโรคชักลาก เมื่อผลมะเขือโตขึ้นทำให้ผลผลิตตกต่ำ สำหรับใบของมะเขือเปราะเมื่อถูกเพลี้ยไฟทำลาย จะเกิดรอยแผลสีน้ำตาล ในส่วนของ ยอด ดอก ตาอ่อนไม่เจริญเติบโต หากเป็นในระยะที่พืชขาดน้ำอาจจะทำให้พืชตายได้

เพลี้ยไฟ

โรคใบด่างเหลือง

อาการ : ยอดอ่อนเริ่มเหลืองที่ละยอดก่อนจนเหลืองหมดทั้งต้น ผลแสดงอาการเหลืองต่างลาย บิดเบี้ยว เล็กกว่าปกติ ส่วนใบจะต่างลายเหลืองสลับเขียว ต้นชะงักการเจริญเติบโต

โรคผลเน่า

อาการ : ผลมะเขือเทศมีลักษณะซ้ำเหมือน น้ำร้อนลวก แล้วเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มหรือดำ เมื่อโรคระบาดมากขึ้น ผลที่เป็นโรคจะเน่า และที่บริเวณติดดิน มักมีเส้นใยของเชื้อราสีขาว พูค่อนข้างเหนียว

โรคผลเน่า

มะเขือเทศ

ส่วนของพืช

ใบ

ลำต้น ก้านดอกและช่อดอก

ผล

แมลงหวี่ขาว

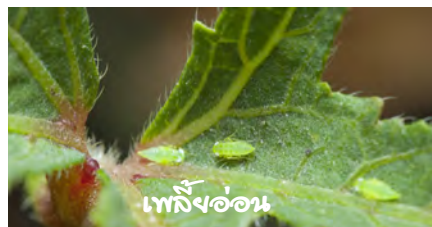
ลักษณะการทำลาย/อาการ : พบว่ามะเขือเทศที่มีอายุ 8-12 สัปดาห์ จะเป็นโรคใบหงิกมากที่สุด ซึ่งเมื่อเขย่าต้นมะเขือเทศจะพบแมลงหวี่ขาวบินออกมา ตัวอ่อนและดักแด้อาศัยอยู่ใต้ใบ เป็นพาหะนำโรคไวรัสที่สำคัญ พบการเข้าทำลายทุกระยะการเจริญเติบโต

ไรแดง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ด้านท้องใบมองเห็นเป็นจุดสีแดงเล็ก ๆ ใบเหลืองและต้นทรุดโทรมเร็วกว่าปกติ พบการเข้าทำลายทุกระยะการเจริญเติบโต

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทำให้ต้นเหี่ยวและชะงักการเจริญเติบโตเป็นพาหะนำโรคไวรัสที่สำคัญของมะเขือเทศ

เพลี้ยอ่อน

หนอนเจาะผลมะเขือเทศ

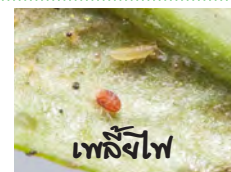
ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนชนิดนี้เมื่อออกจากไข่แล้วกินใบ ดอกเมื่อหนอนโตขึ้นมาจะเจาะเข้าไปในผล ส่วนใหญ่เจาะใกล้กับบริเวณขั้วของผลทำให้เสียคุณภาพ

หนอนเจาะผลมะเขือเทศ

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดน้ำเลี้ยงจากใบพืช ทำให้เห็นเป็นแผลสีน้ำตาลและเปลี่ยนเป็นสีเหลืองน้ำตาลและขยายกว้างออกไปแห้งตายในที่สุด ถ้าทำลายดอกทำให้ดอกไม่ติดผล ผลที่ติดจะร่วงตั้งแต่ยังอ่อน จะระบดมากในช่วงอากาศร้อน แห้งแล้ง

เพลี้ยไฟ

พืชผัก

โรคใบเหี่ยว

อาการ : เหี่ยวในขณะที่ใบยังเขียว ใบเหี่ยวเหี่ยวเป็นบางกิ่งในเวลากลางวัน และฟื้นเป็นปกติในเวลากลางคืน เชื้อจะลุกลามขยายไปกิ่งอื่น ๆ เมื่ออาการรุนแรงจะเหี่ยวถาวรทั้งต้น และยืนต้นตายในที่สุด ทำให้คุณภาพและผลผลิตที่ได้มีปริมาณลดลง

โรคแผลจุด

อาการ : แผลบนใบมีขนาดเล็ก เกิดเป็นวงไม่ค่อยชัดเจน แผลมักมีสีเหลืองล้อมรอบ อาการบนผลเป็นจุดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไป แผลมีสีครีม หรือน้ำตาลอ่อน โรคนี้พบมากในภาคเหนือ โดยเฉพาะในสภาพที่มีความชื้นสูง

โรคใบหงิกเหลือง

อาการ : ใบยอดหงิกเหลือง ม้วนงอ มีขนาดเล็กลง ยอดเป็นพุ่ม และต้นแคระแกร็น โรคนี้สามารถถ่ายทอดได้โดยวิธีทาบกิ่ง และมีแมลงหริ่งขาวเป็นพาหะ

โรคแห้งดำ

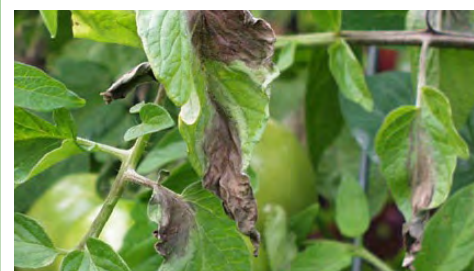
อาการ : เริ่มต้นจากจุดเหลี่ยมเล็ก ๆ สีดำบนใบมะเขือเทศเมื่ออาการรุนแรงแผลขยายขนาดใหญ่ และมีจำนวนจุดมากขึ้นเนื้อใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแห้งกรอบ และดำในที่สุดแต่ส่วนของลำต้นยังเขียวอยู่ ไม่พบอาการบนลำต้นและผล เชื้อสาเหตุโรคนี้สามารถติดมากับเมล็ดพันธุ์ได้ ส่วนการระบาดในแปลงจะเกิดได้ รุนแรงและรวดเร็วเมื่อมีความชื้นและอุณหภูมิสูง

โรคใบไหม้

อาการ : เกิดเป็นจุดฉ่ำน้ำสีเขียวเข้มเหมือนใบถูกน้ำร้อนลวก รอยช้ำนี้จะขยายขนาดออกไปอย่างรวดเร็วทางด้านใต้ใบ โดยเฉพาะขอบๆ แผล จะสังเกตเห็นเส้นใยสีขาวอยู่รอบ ๆ รอยช้ำนั้น เมื่อเชื้อเจริญมากขึ้นใบจะแห้ง อาการที่กิ่งและลำต้นเป็นแผลสีดำ อาการบนผลมีรอยช้ำเหมือนถูกน้ำร้อนลวก โรคนี้พบมากทางภาคเหนือในฤดูหนาว

โรคแผลจุด

โรคใบไหม้

กระเจี๊ยบเขียว

ส่วนของพืช			
ลำต้นและกิ่ง	ใบ	ดอก	ฝัก

หนอนกระทู้หอม

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินทุกส่วนของพืช เช่น กิ่ง ก้าน ใบ และฝัก ทำให้ฝักเป็นรู ได้รับความเสียหาย ระบาดรุนแรงในช่วงฤดูปลูกตามแหล่งปลูกภาคกลางและภาคตะวันตก

หนอนกระทู้หอม

หนอนเจาะสมอฝ้าย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : บริเวณใบ ดอก ฝัก เป็นรูจาก พบระบาดมากในช่วงฤดูออกดอกและติดฝัก

เพลี้ยจักจั่นฝ้าย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ขอบใบ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจนกระทั่งแดง เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจนกระทั่งแดง และงอ ใบจะเหี่ยวแห้งและร่วง ในที่สุด ระบาดได้ตลอดฤดูปลูก

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทำลายดอก ฝัก เกิดเป็นรอยเจาะ เสียคุณภาพ ระบาดได้ตลอด ฤดูปลูก

หนอนกระทู้ผัก

แมลงหริ้วขาว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : เส้นใบเหลือง เกิดอาการต่างเหลืองตามเส้นใบ ฝักเป็นสีเหลือง ระบาดตลอดฤดูปลูก

โรคใบจุด

อาการ : เชื้อราเข้าทำลายที่ใบล่างของลำต้น และลูกกลมเข้าไปสู่ยอด เมื่อพลิกดูล่างของใบจะพบเส้นใยสีขาวของราเป็นผงคล้ายแป้ง ถ้าระบาดรุนแรง จะมีสีเทาปนดำ ด้านหน้าใบเป็นแผลสีเหลืองปนน้ำตาล ใบร่วงและแห้งตาย ระบาดได้รวดเร็วในฤดูหนาว สภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง หมอก และน้ำค้างลงจัด

โรคพักจุดหรือพักลาย

อาการ : พบจุดสีดำหรือสีน้ำตาลเล็ก ขนาดเท่าปลายเข็มหมุดที่ผิวฝัก แผลจะกระจายอยู่ทั่วไปและเพิ่มมากขึ้น เมื่อการระบาดเพิ่มมากขึ้นแผลจะมีขนาดใหญ่ขึ้น ติดต่อกันเป็นทางยาวสีน้ำตาลเข้ม

โรคพักจุดหรือแอนแทรคโนส

อาการ : เกิดแผลสีดำหรือน้ำตาลเข้ม เป็นขีด ๆ เส้น ๆ ขอบแผลจะมีรอยขีด ผิวฝักมีลักษณะบวมหรือยุบตัวลงไป

หอม กระเทียม

ส่วนของพืช

ใบ	ลำต้น	หัว

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ :

ดูดน้ำเลี้ยงของใบกระเทียม ทำให้ใบเป็นจุดสีเทา หรือสีเงิน ต่อมาใบจะแห้งเป็นสีน้ำตาลเหมือนไฟไหม้ทั้งต้น กระเทียมชะงักการเจริญเติบโต

เพลี้ยไฟ

ไรกระเทียม

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ใบ มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ภายในกาบใบที่แบนติดดิน หรือบิคม้วนใบยอดกระเทียมมักพ่นกันภายในต้น และระหว่างต้น บางครั้งพบอาการต่างชาวนบนใบกระเทียม

ไรกระเทียม

หนอนกระทู้หอม

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินทำลายทุกส่วนของพืช และเจาะเข้าไปทำลายในหลอดหอม ทำให้ใบหอมเหลือแต่เนื้อเยื่อ ไม่มีคลอโรฟิลล์สังเคราะห์แสงได้

หนอนกระทู้หอม

โรคใบจุดสีม่วง

อาการ : เป็นจุดแผลสีชาวนบนใบ แล้วแผลขยายกว้างออกเป็นสีเนื้อๆ หรือน้ำตาลอ่อน ซึ่งมีขอบสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอมม่วง ตอนกลางแผลเป็นสีน้ำตาลดำ ใบที่มีแผลใหญ่จำนวนหลายแผลจะหักพับลง ทำให้ใบแห้ง ต้นที่มีแผลบนใบจำนวนมาก จะทำให้ต้นทรุดโทรมแห้งตายหมดไม่ลงหัว

โรคใบจุดสีม่วง

หอม กระเทียม

ส่วนของพืช

ใบ	ลำต้น	หัว

โรคราใบแห้ง

อาการ : เป็นแผลจุดเล็กสีเขียวซีดบนใบ ต่อมากลายเป็นจุดแผลฉ่ำน้ำ ตอนเช้ามีละอองละอองจับอยู่บนแผล เมื่อถูกแสงแดดแผลจะแห้ง แผลจะเป็นรูปรี เนื้อเยื่อตรงกลางแผลจะบาง และจะแตกเป็นทางยาวลงมาตามเส้นใบ เรียกว่าโรคใบแตก ถ้าเป็นรุนแรงใบจะหักพับลง ใบพืชจะเหี่ยว มีสีเขียวอมเทาเหมือนถูกน้ำร้อนลวกทำให้ใบแห้งตายหมดทั้งต้น

โรคราใบไหม้

อาการ : เป็นจุดสีเหลืองอ่อนหรือน้ำตาลอ่อนบนใบกระเทียม มีลักษณะฉ่ำน้ำ จุดเล็กจะขยายเป็นแผลรูปยาวรี แผลม้วนหุ้มสีน้ำตาลอ่อน หรือน้ำตาลอมม่วง เมื่อมีความชื้นในอากาศสูง ทำให้ใบกระเทียมเปียกชื้นติดต่อกันหลายวัน แผลจะขยายเร็ว เกิดเป็นอาการไหม้ตั้งแต่ปลายใบลงมา หรือไหม้ทั่วทั้งใบ ใบกระเทียมที่เป็นโรคราใบไหม้มักจะพบอาการเป็นร่วมกับโรคราจุดสีม่วง

โรคราสนิม

อาการ : บนใบกระเทียมจะเกิดแผลเป็นจุดหรือขีดเล็กตามแนวความยาวของใบ แผลมีลักษณะนูนกว่าระดับผิวใบเล็กน้อย มีสีเหลืองอมส้มทั่วไปทั้งด้านบนและระดับใต้ใบ แผลจะขยายใหญ่ขึ้นและแตกปริออก ปล่ยสปอร์สีเหลืองอมส้มพุ่งออกมาข้างนอก ทำให้มีลักษณะเป็นขุย เป็นละอองคล้ายสีสนิมกระจุกกระจายทั่วไป ที่มีแผลขยาย แผลจะเหลืองและแห้งตายในที่สุด

โรคราแอนแทรกโนส

อาการ : อาการบนใบ เริ่มแรกจะเกิดเป็นจุดสีเขียวหม่น ฉ่ำน้ำ แล้วขยายเป็นแผลรูปกลมหรือรี เนื้อแผลยุบ บนแผลมีน้ำสีส้มอ่อนอมชมพู เมื่อแห้งจะกลายเป็นตุ่มแข็งขนาดเล็กสีน้ำตาลดำ อาการรุนแรงจะทำให้ใบหักพับลง ต้นแห้งหรือเน่าตาย อาการที่ต้น ต้นจะแคระแกรน ไม่ลงหัว หัวลีบยาว มักพบแผลรูปรีบนลำต้น แผลยุบตัวและบนแผลจะมีสปอร์ของเชื้อราเป็นของเหลวสีส้มอมชมพู เมื่อแห้งจะกลายเป็นตุ่มสีดำเรียงกันเป็นวงหลายชั้น เช่นเดียวกับอาการบนใบ

ข้าวโพด ฝักอ่อน

ส่วนของพืช			
ใบ	ลำต้น	ดอก	ฝัก

มอดดิน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยเป็นตัววงขนาดเล็ก สีเทาดำ ทำลายกัดกินใบทำให้ต้นอ่อนตาย หรือชะงักการเจริญเติบโต ต้นที่รอดตายจะทำให้การเก็บเกี่ยวล่าช้า พบมากในช่วงประสบปัญหาฝนแล้ง

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำให้ใบเกิดความเสียหายเป็นรูพรุน หนอนจะทำความเสียหายรุนแรง โดยกัดกินทุกส่วนของข้าวโพดฝักอ่อนในระยะกล้า

หนอนกระทู้ผัก

โรคน้ำค้าง หรือ โรคใบลาย

อาการ : ใบอ่อนจะมีทางสีขาว เขียวอ่อน หรือเหลืองอ่อน เกิดจากฐานใบถึงปลายใบ ทางดังกล่าวอาจจะยาวติดต่อกันไปหรือขาดเป็นช่วง บางครั้งพบลักษณะอาการเป็นปื้นสีขาวจากฐานใบไปยังปลายใบ ข้าวโพดที่เป็นโรคในระยะต้นกล้า ต้นที่เป็นโรคเมื่อโตแล้วอาจแห้งตายก่อนออกดอกออกฝัก ต้นที่สามารถออกดอกได้แต่จะไม่มีฝักหรือฝักไม่สมบูรณ์ มีเมล็ดจำนวนน้อยหรือไม่มีเมล็ดเลย

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน วางไข่เป็นกลุ่มซ้อนกันคล้ายเกล็ดปลา หนอนเจาะทำลายส่วนยอด ช่อดอกตัวผู้ และลำต้น แต่ชอบเจาะเข้าทำลายภายในลำต้นมากกว่าส่วนอื่น ทำให้ต้นชะงักการเจริญเติบโต หักล้มได้ง่าย เมื่อมีการระบาดมากจะเข้าทำลายฝักพบในระยะข้าวโพดอายุ 20 วันถึงเก็บเกี่ยว

โรคน้ำค้าง

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

ส่วนของพืช

ลำต้น

ใบ

ยอด

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ยอดมีสีเหลืองซีด ส่วนของลำต้นและกิ่งก้านมีรอยสีขาว และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม ยอดของหน่อไม้จะหงิกงอ พบระบาดรุนแรงในช่วงฤดูร้อน หรือสภาพอากาศร้อนแห้งแล้ง

เพลี้ยไฟ

หนอนกระทู้หอม

หนอนกระทู้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินลำต้น และใบทำให้ขาดร่วนและหักล้ม พบการระบาดทุกช่วงการปลูกไม่จำกัดฤดูกาล แต่มักจะกัดกินในระยะกล้ามากที่สุด

โรคลำต้นไหม้

โรคลำต้นไหม้

อาการ : กิ่งแห้งตาย และใบร่วง ภายหลังต้นจะทรุดโทรมและตายในที่สุด สปอร์ของเชื้อราแพร่กระจายในช่วงฤดูฝน อากาศมีความชื้นสูง สปอร์ถูกน้ำฝนชะและลมพาจากต้นเป็นโรคไปยังต้นปกติ

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินบริเวณใบอ่อน และยอดอ่อน ทำให้เหลือเพียงกิ่งก้าน มักพบทำลายหน่อไม้ฝรั่งเสมอ ๆ พบการระบาดทุกช่วงการปลูกไม่จำกัดฤดูกาล

โรคน่อเน่าหรือเน่าเล:

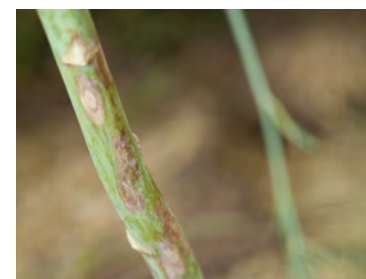
อาการ : หน่ออ่อนจะเกิดจุดช้ำน้ำและเน่ามีลักษณะเป็นน้ำเมือกเยิ้ม กลิ่นเหม็นฉุน แผลจะยุ่ยและเป็นสีเทาหรือน้ำตาลจาง ทำให้ต้นและส่วนที่เหลืออื่น ๆ เกิดการติดเชื้อและเสียหายหมดในเวลาอันรวดเร็ว

โรคแอนแทรคโนส

อาการ : แผลจะยุบตัวเป็นรอยบุ๋ม พบเชื้อราเป็นตุ่ม หรือจุดเล็ก ๆ เรียงซ้อนกันเป็นวง ส่วนมากพบบริเวณโคนต้น ทำให้ลำต้นหักล้มได้ง่าย

โรคน่าเปียก

อาการ : เกิดกับต้นอ่อนเริ่มแตกกิ่งแขนงหรือยอดตรงปลายหน่อ ทำให้น้ำสีเขียวเข้ม ต่อมายอดอ่อนจะมีสีเหลืองและเหี่ยว บนแผลจะมีเส้นใยราสีเทาอ่อนงอกขึ้นมาเป็น ก้านตั้งตรงสั้น ๆ ที่ปลายโป่งออกเป็นหัวสีดำเล็ก ๆ อาการนำลูกกลม รวดเร็วมากในขณะที่ฝนตกชุกดินจะเน่ายุบ

โรคนอนแทรคโนส

ไม้ดอกเศรษฐกิจของประเทศไทย

ไม้ดอกที่มีบทบาทการขยาย

ของโรคและแมลงศัตรูพืชมีหลายชนิด ดังนี้

1. เบญจมาศ
2. กลี๋ยงไม้
3. กุหลาบ
4. หนักรั้ว
5. ดาวเรือง
6. มะลิ
7. ปทุมมา

กล้วยไม้

ส่วนของพืช

ราก	ลำต้น	ใบ	ยอด	ดอก/ช่อดอก

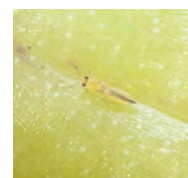
ไรแดง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ไรยะ แรกผิวใบที่ถูกทำลายจะเป็นจุดต่างขาวเล็กๆ มีคราบสีขาวๆ คล้ายกับมีฝุ่นจับอยู่ที่ใบ ถ้าอาการรุนแรงอาจลุกลามจนถึงลำต้น กาบใบและราก ผิวใบบริเวณที่ถูกทำลายจะยุบลงและค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ใบจะแห้งและร่วงในเวลาต่อมา

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ดอกตูมชะงักการเจริญเติบโต เป็นสีน้ำตาลและแห้งคาถ่านช่อดอก ส่วนอาการที่ดอกบานเริ่มแรกจะเห็นเป็นรอยแผลสีขีดขาวที่ปากหรือกระเปาะ และตำแหน่งของกลีบดอกที่ซ้อนกัน ต่อมาแผลจะกลายเป็นสีน้ำตาลเรียกว่า “ดอกไหม้หรือปากไหม้” ดอกเหี่ยวแห้งง่าย

บัวกล้วยไม้

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : โคนกลีบดอกตูมเปลี่ยนจากสีเขียวกลายเป็นสีขาว ทำให้ดอกตูมชะงักการเจริญเติบโต ต่อมาเมื่อการเน่าเหลือง ฉ่ำน้ำ ดอกพองบวมทั้งดอกและหลุดร่วงจากช่อดอกหากเป็นมาก ดอกตูมจะหลุดร่วงจนหมดจนเหลือแต่ก้านดอก ผู้ปลูกเรียกแมลงชนิดนี้ว่า "ไอ้ฮวบ"

บัวกล้วยไม้

หนอนกระทุ้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินทั้งใบและดอก ในระยะพืชยังเล็กจะทำให้พืชตายได้ ถ้าทำลายในระยะที่มีดอก จะทำให้ดอกเกิดรอยแหว่ง ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

เพลี้ยหอย

เพลี้ยหอย

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายโดยกัดกินตาหน่อ ตาดอก และช่อดอก โดยปล่อยเมือกไว้เป็นทางตามแนวเดินของหอยทาก เป็นสาเหตุให้เชื้อโรคหรือเชื้อราเข้าทำลายต่อได้

กล้วยไม้

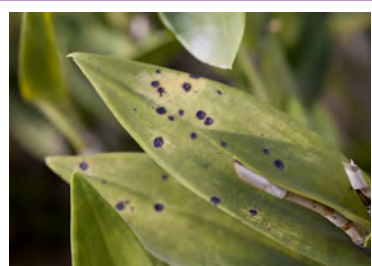
ส่วนของพืช				
ราก	ลำต้น	ใบ	ยอด	ดอก/ช่อดอก

โรคน้ำดำ หรือโรคยอดเน่า

อาการ : เข้าทำลายกล้วยไม้ได้ทุกส่วน ถ้าเชื้อราเข้าทำลายทางราก รากจะเน่าแห้ง ซึ่งมีผลทำให้ใบเหลืองและหลุดร่วง ถ้าเข้าทำลายทางยอดจะทำให้ยอดเน่าเป็นสีน้ำตาล เมื่อจับจะหลุดติดมือได้ง่าย ในระยะรุนแรงเชื้อราจะลุกลามเข้าไปในลำต้น เมื่อผ่าดูจะเห็นเป็นสีดำหรือน้ำตาลเข้มตามแนวยาวของต้น โรคนี้จะแพร่ระบาดได้ง่ายและรวดเร็ว พบระบาดในฤดูฝนหรือช่วงที่มีความชื้นสูง

โรคน้ำแห้ง

อาการ : ทำลายบริเวณรากแล้วแพร่ไปยังส่วนเหนือโคนต้นขึ้นไป ส่วนที่ถูกทำลายจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาล เนื้อเยื่อจะแห้งและยุ่ย ถ้าอากาศชื้นมากๆ จะเห็นเส้นใยสีขาวแผ่บริเวณโคนต้น จะเห็นเม็ดกลมๆ ขนาดเล็กสีน้ำตาลคล้ายเมล็ดผักกาดเกาะอยู่ตามโคนต้น ถ้าทำลายที่ใบจะทำให้ใบเน่าเป็นสีน้ำตาล เมื่ออากาศแห้งจะเหี่ยวและร่วงตายไปในที่สุด พบมากในฤดูฝน

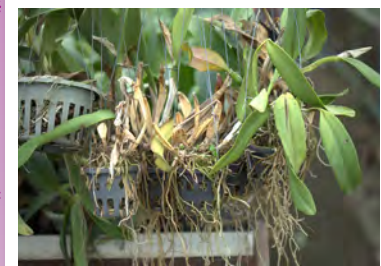
โรคใบมีดเหลือง

โรคใบมีดเหลือง

อาการ : ใบแก่บริเวณโคนต้นมีลักษณะเหลืองเป็นปื้นมีผงสีดำคล้ายผงดินสอกระจายอยู่ ถ้าทิ้งไว้ใบจะเหลืองดำทั้งใบ และหลุดร่วงจากต้น พบช่วงต้นฤดูหนาว

โรคใบจุด

อาการ : ใบจุดดำทั่วทั้งใบ และจะเป็นสีดำบวม

โรคเน่าดำ หรือโรคช่อดำ

โรคน้ำลาย

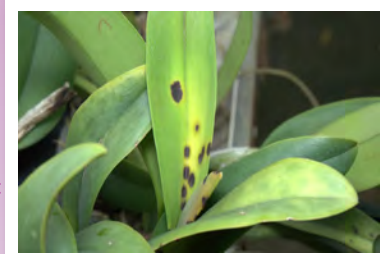
อาการ : ระยะแรกเป็นจุดฉ่ำน้ำขนาดเล็กบนใบหรือหน่อ จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อนและเนื้อเยื่อบวม คล้ายน้ำร้อนลวก ถ้าความชื้นสูงทำให้เกิดอาการเน่าและมีกลิ่นเหม็นบูด ใบจะหลุดภายใน 2-3 วัน ทำให้กล้วยไม้ตายได้

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : ปลายใบแห้ง โรคใบไหม้ แผลสีน้ำตาลเป็นวง ๆ ช้อนกันหลาย ๆ ชั้น ลามจากปลายใบไปหาโคน

โรคแอนแทรกโนส

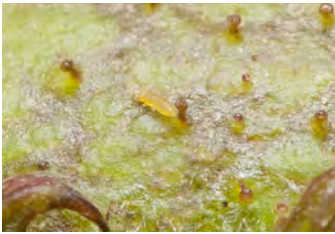

โรคใบจุด

กุหลาบ

ส่วนของพืช			
ลำต้น	ใบ	ยอด	ดอก
หนอนเจาะต้น ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะเจาะกินไส้กลางและบริเวณท่อน้ำของกิ่งหรือต้น ทำให้กิ่งและต้นแห้งตาย	เพลี้ยไฟ ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงส่วนที่อ่อนของพืช เช่น ยอดอ่อน ตาดอก ทำให้ดอกสีซีด เป็นทางขาว หรือมีรอยสีน้ำตาล ทำให้ดอกและใบบิดเบี้ยวเสียรูปทรง		
เพลี้ยหอย ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายโดยดูดน้ำเลี้ยงจากลำต้น เห็นเป็นจุดสีน้ำตาลอยู่บนกิ่ง	เพลี้ยอ่อน ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ยอดอ่อน ทำให้ใบหงิกงอ		หนอนเจาะดอก ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินทำลายดอกเสียหาย ทำให้กลีบดอกเป็นแผล ดอกแคะแกร็นเสียรูปทรง
	หนอนกินใบ ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบที่เกาะอยู่ กินเนื้อใบด้านล่างเท่านั้น จนใบที่ถูกกัดกินมีลักษณะโปร่งใส เป็นรูแหว่ง		
	เพลี้ยแป้ง ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ทำให้ใบหงิกงอ		
เพลี้ยไฟ	ฟั้งกัดใบ ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ใบที่ถูกกัดจะแหว่งเป็นรอยโค้งเป็นวงกลมหรือรูปไข่ ฟั้งไม่กินใบที่กัดเป็นอาหารแต่นำไปใช้ในการสร้างรัง		
	ไรแดง ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ใบแห้ง เหลืองและร่วง		

กุหลาบ

ส่วนของพืช

ลำต้น	ใบ	ยอด	ดอก

โรคหนามดำ

อาการ : เชื้อราจะเข้าทำลายแผลที่เกิดจากรอยตัดหรือเด็ดหนามของกิ่งอ่อนแล้วลุกลามไปเรื่อย ๆ ตามกิ่งก้าน ทำให้กิ่งก้านเหี่ยวแห้งตาย

โรคราแป้ง

โรคราสนิม

โรคราแป้ง

อาการ : เกิดที่ใบย่อย ยอดอ่อนและดอกอ่อนเท่านั้น ใบจะมีลักษณะเป็นผงสีขาวคล้ายแป้งเคลือบอยู่บนผิวใบทั้งด้านบนและใต้ใบ ทำให้ใบหงิกงอ ถ้าเป็นมากใบเปลี่ยนเป็นสีม่วงหรือดำและร่วง ถ้าเป็นที่ดอกตูมดอกจะไม่บาน พบมากในอากาศกลางคืนหนาวและชื้น ส่วนกลางวันอากาศอุ่นและแห้ง

โรคราสนิม

อาการ : มีจุดสีส้มด้านบนของใบ ส่วนใต้ใบมีผงสีส้ม คล้ายผงแป้ง หากเป็นมากจะทำให้ใบร่วง มักเกิดกับใบแก่ พบช่วงฤดูฝน

โรคใบจุด

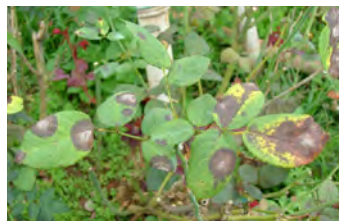
อาการ : มีจุดสีน้ำตาลกลมบนใบ พบเฉพาะที่ใบแก่ทำให้ใบเหลืองและร่วง พบมากในฤดูฝน

โรคใบจุดสีน้ำตาลหรือโรคตากบ

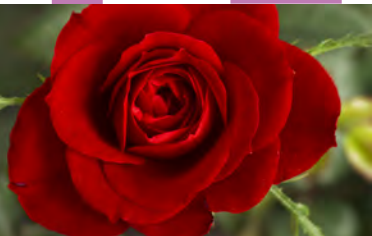
อาการ : เป็นจุดกลมสีน้ำตาลขนาด 1/4 นิ้ว ในแต่ละจุดเห็นเส้นใยเป็นขุย ถ้าเป็นมากใบจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและหลุดร่วง พืชชะงักการเจริญเติบโต

โรคใบด่าง

อาการ : ใบด่างชัดเจน ทั้งแบบวงแหวน และเส้นแถบเหลือง ใบบิดเบี้ยวผิดรูปร่าง

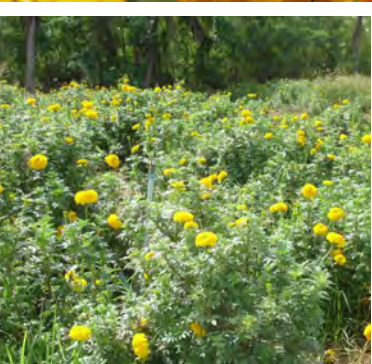

โรคใบจุด

ดาวเรือง

ส่วนของพืช			
ราก	ใบ	ยอด	ดอก

แมลงกระชอน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ :
แมลงกระชอนจะซ่อนไข่ ทำให้รากดาวเรืองเสียหาย ต้น ดอกไม่สมบูรณ์

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอดอ่อน ทำให้ใบหงิกงอแล้วห่อขึ้นไม่แตกใบใหม่ จะเห็นมีรอยขีดตามใบหรือกลีบเลี้ยงของดอก

ไรแดง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบนใบพืชที่โดยทำลายจะแสดงอาการเป็นจุดด่างสีเหลือง ใบหงิกงอห่อลง พบมากในช่วงฤดูร้อน อากาศร้อนจัด

หนอนชอนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินผิวใบ ตัวหนอนที่ฟักจากไข่ไข่ซ่อนเป็นทางยาว สร้างอุโมงค์กัดกินและขับถ่ายอยู่ภายใน ใบที่ถูกทำลายจะแสดงลักษณะแฉะแฉกรีนบิดเบี้ยว

หนอนชอนใบ

หนอนกระทุ้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : เข้าทำลายในขณะที่ดอกเริ่มบานหนอนจะกัดกินดอกดาวเรือง ทำให้ดอกเสียหายไม่ได้คุณภาพ

หนอนกระทุ้หอม

ดาวเรือง

ส่วนของพืช

ราก	ใบ	ยอด	ดอก

โรคดอกเน่า

โรคใบจุด

โรคราแป้ง

อาการ : พบสปอร์ของเชื้อราเป็นฝุ่นสีขาวๆ ตามใบ ทำให้ใบหงิก ชะงัก การเจริญเติบโต ถ้าเป็นมากอาจทำให้ต้นตายในที่สุด

โรคเหี่ยว

อาการ : ระยะแรกมีอาการคล้ายกับการขาดน้ำ จะแสดงอาการเหี่ยวในตอนกลางวัน กลางคืนอาการจะปกติ หลังจากนั้น ประมาณ 3 - 4 วัน ดาวเรืองจะเหี่ยวทั้งต้น และตายในที่สุด มักเกิดช่วงที่ดอกกำลังเริ่มบาน

โรคใบจุด

อาการ : ใบมีจุดสีขาว เนื้อเยื่อตรงกลางแผลแห้งและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ใบที่มีหลายแผลจะค่อยๆ แห้งร่วงหล่น ทำให้ต้นทรุดโทรม พบมากในช่วงฤดูฝน หรือในสภาพอากาศที่มีความชื้นสูง

โรคดอกไหม้

อาการ : เกิดจากเชื้อราเข้าทำลายดอก ทำให้ดอกเป็นสีน้ำตาลจนไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้

โรคดอกเน่า

อาการ : ดอกจะเน่าเป็นสีน้ำตาล หากเกิดในระยะเริ่มเป็นดอกตูมจะทำให้ดอกไม่สามารถบานได้ ในระยะดอกบานจะพบว่ากลีบดอกจะมีสีน้ำตาลลามเข้าไปทางโคนกลีบ ทำให้ดอกมีสีน้ำตาลดำ เชื้อเข้าทำลายจากดอกลามสู่ลำต้น พบมากในช่วงฤดูฝน หรือในสภาพอากาศที่มีความชื้นสูง

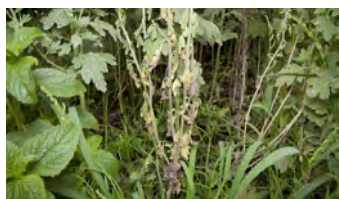

เบญจมาศ

ส่วนของพืช			
ลำต้น	ใบ	ยอด	ดอก

โรดใบแห้ง

หนอนชอนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยจะวางไข่ภายในผิวใบ เมื่อฟักเป็นตัวหนอนจะชอนไชอยู่ในใบทำให้เกิดรอยเส้นสีขาว ทำให้ใบเสียหายร่วงหล่น

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ใบจะหงิกงอ เป็นคลื่นผิดปกติ มีรอยต่างสีขาวและสีน้ำตาลแห้ง หากทำลายในดอกจะทำให้มีสีน้ำตาลแห้ง ดอกบิดเบี้ยวเสียคุณภาพ

โรดใบแห้ง

อาการ : เริ่มแรกยอดจะเหี่ยวในเวลากลางวัน และพุ่มในเวลากลางคืน ต่อมายอดจะเน่าแห้งเป็นสีน้ำตาล พบมากในสภาพอากาศร้อนและความชื้นสูง

โรดราสนิมขาว

อาการ : เริ่มแรกเกิดจุดสีเหลืองขนาดเล็ก บริเวณส่วนบนของใบ ซึ่งจะค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น ส่วนใต้ใบที่ตำแหน่งเดียวกันเริ่มแรกจะเห็นจุดสีขาวนวล ต่อมาขยายใหญ่ขึ้นเป็นนูนกลมออกสีชมพู และเปลี่ยนเป็นสีขาวเมื่อเจริญเต็มที่ ถ้าเป็นมากจะทำให้ใบมีสีเหลืองและแห้งไปทั่วทั้งใบ ในดอกจะมีการไหม้แห้งจากปลายกลีบดอกเข้ามา

โรดใบจุด

อาการ : ใบเป็นจุดสีน้ำตาลไหม้ แผลค่อนข้างกลม เมื่อเป็นมากๆ แผลจะขยายใหญ่ติดกันจนทำให้ใบไหม้แห้งและร่วง เป็นใบล่างขึ้นมานจนถึงยอดพบมากในฤดูฝน

ราก/หัว	ลำต้น/หน่อ	ใบ	ดอก

โรคเหี่ยว หรือโรคหัวเน่า

อาการ : ใบแก่ที่อยู่ตอนล่างๆ จะห่อม้วนเป็นหลอดคล้ายอาการขาดน้ำเห็นได้ชัดเจนในช่วงเช้า บริเวณโคนต้นและหน่อที่แตกออกมาใหม่มีลักษณะช้ำน้ำ หรืออาการเนื้อแก้ว อาการห่อม้วนจะลุกลามจากใบล่างขึ้นไปบนต้น ต่อมาใบม้วนและมีสีเหลืองซีดทั้งต้น จากนั้นส่วนต้นจะเน่าหักพับ และบริเวณโคนต้นยุบตัว เมื่อถึงจะออกจากต้น ในที่สุดต้นแห้งตาย สำหรับหัวและรากมีลักษณะช้ำน้ำชัดเจนโดยเฉพาะหัวพันธุ์อ่อน ส่วนรากหาอาหารมีลักษณะเน่าสีน้ำตาลเข้ม มีกลิ่นเหม็น

โรคจุด
ตาครีโธเนียง

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะการทำลาย/อาการ :

ดูดกินน้ำเลี้ยงหัวพันธุ์ใหม่ ทำให้หัวพันธุ์ใหม่ที่ได้ไม่สมบูรณ์

เพลี้ยแป้ง

โรคจุดตาครีโธเนียง

อาการ : ผลจุดสีน้ำตาลขนาดเล็ก ยุบตัว กระจายทั่วไปบนส่วนของก้านใบ และใบ

โรคจุดสนิม

อาการ : จุดแผลสีน้ำตาลคล้ายสนิมยุบตัวเล็กน้อย ล้อมรอบด้วยบริเวณเหลืองใสกระจายอยู่ทั่วใบประดับ บางครั้งพบบนก้านดอก และดอกอ่อนที่ยังไม่บาน สภาพแวดล้อมเหมาะสมแผลเหล่านี้เชื่อมต่อกันทำให้ใบประดับแข็งและช่อดอกปทุมมาแห้งตายในเวลาต่อมา

โรคจุดโพมา

อาการ : แผลขีดขวางใบ สีน้ำตาล รูปร่างไม่แน่นอน ใบอ่อนแผลจะยุบตัวเล็กน้อย เมื่อแผลแก่จะมีสีน้ำตาลดำ จะพบเชื้อราสร้างส่วนขยายพันธุ์เป็นจุดสีน้ำตาลจนถึงสีดำบนเนื้อเยื่อแผล

โรคจุดสนิม

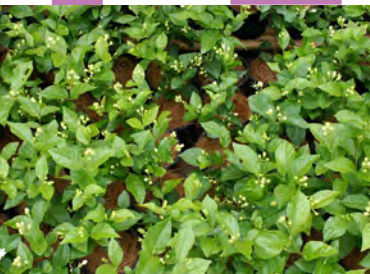
ด้วงสีน้ำเงิน

อาการ : ตัวเต็มวัยและระยะตัวหนอนทำลายใบและดอกโดย ตัวหนอนกัดแทะกินบริเวณผิวหน้า และหลังใบ ใบอ่อนจะทะลุเป็นรูยาวระหว่างเส้นใบ ใบแก่ทะลุเป็นรูยาวระหว่างเส้นใบ

มะลิ

ส่วนของพืช			
ราก	ลำต้น	ใบ	ดอก

โรครากเน่า
อาการ : ใบเหลือง เหี่ยวและทิ้งใบ ต้นแห้งตาย ที่โคนต้นจะพบเส้นใยสีขาว เมื่อถอนต้นดูจะพบว่ารากเน่าเปื่อย พบมากในสภาพดินที่เป็นกรด และพื้นที่ที่ปลูกซ้ำเป็นเวลานาน เกิดกับมะลิที่มีอายุมากกว่า 1 ปีขึ้นไป

โรครากปม
อาการ : ใบจะมีสีเหลืองต่างทั่วทั้งใบ คล้ายกับอาการขาดธาตุอาหาร เมื่อถอนต้นดูจะพบว่ามียากปมเล็กๆ อยู่ทั่วไป

หนอนเจาะลำต้น
ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนจะเจาะตรงบริเวณโคนต้น อาการเริ่มแรกจะพบต้นมีใบเหลือง และหลุดร่วง ทำให้ต้นแห้งตาย ตรงบริเวณโคนต้น จะมีขุยไม้ที่เกิดจากการกัดกินของหนอนกองอยู่

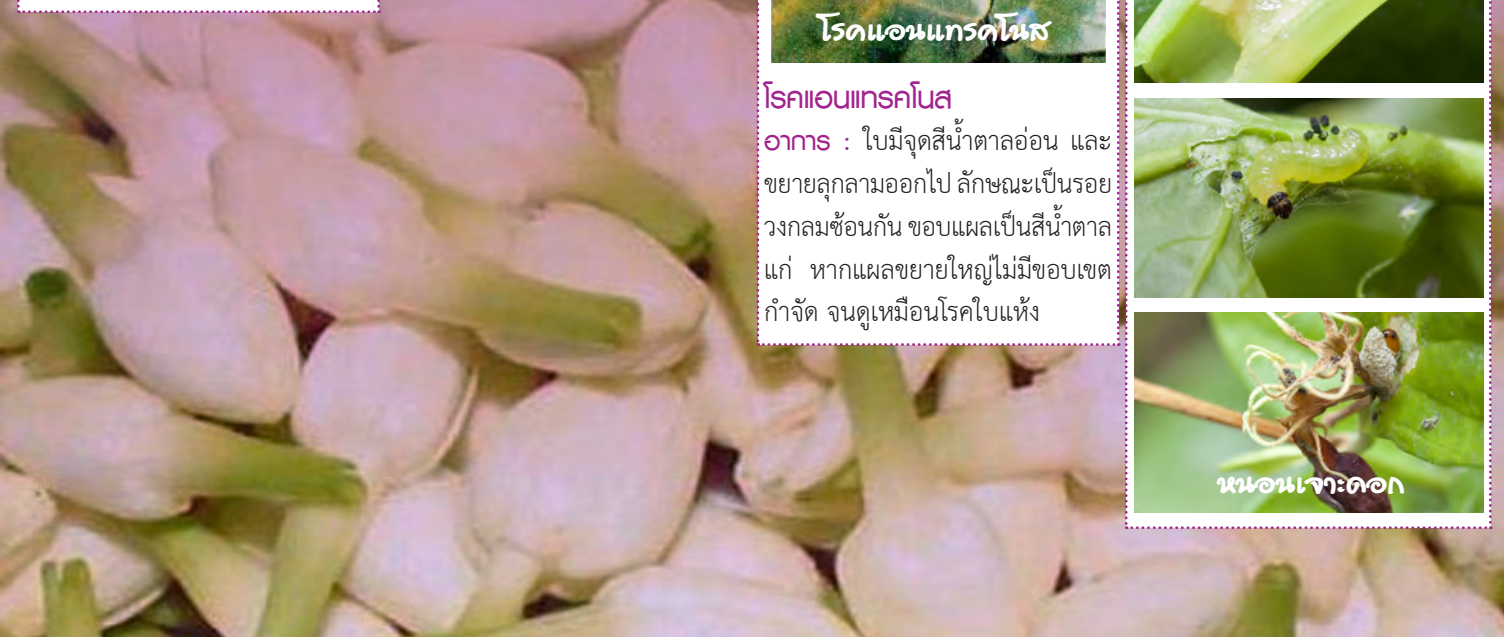
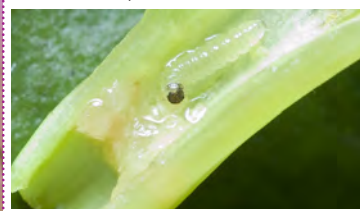
เพลี้ยไฟ
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและดอก ทำให้ส่วนที่ถูกทำลายหงิกงอ แคร่แกร็น เสียรูปร่าง

หนอนกินใบ
ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนพับใบเข้าหากัน แล้วซ่อนตัวอยู่ในนั้น และกัดกินทำลายใบ พบในฤดูฝน

หนอนเจาะดอก
ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนเจาะเข้าไปในดอก กัดกินเกสร ทำให้กลีบดอกช้ำ เห็นมูลเป็นขุย ต่อมาดอกจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้ง และหลุดร่วง

โรคนอนแตรคโณส
อาการ : ใบมีจุดสีน้ำตาลอ่อน และขยายลุกลามออกไป ลักษณะเป็นรอยวงกลมซ้อนกัน ขอบแผลเป็นสีน้ำตาลแก่ หากแผลขยายใหญ่ไม่มีขอบเขตจำกัด จนดูเหมือนโรคใบแห้ง

ไม้ดอก

ราก	ลำต้น	ใบ	ดอก/ปลี

โรคเน่าดำ หรือใบแห้ง

โรคเน่าดำ หรือใบแห้ง

อาการ : เริ่มแรกทีใบเป็นแผลฉ่ำน้ำ ต่อมาแผลขยายเป็นวงกลม ลูกกลมใหญ่ บริเวณขอบแผลมีลักษณะซ้ำตามการเจริญของเส้นใยในที่สุดจะทำให้ใบเน่าซ้ำ ส่วนการทำลายที่โคนต้นและราก ทำให้โคนต้นซ้ำเป็นสีน้ำตาล รากเน่าดำ เมื่อดึงใบพืชเบา ๆ ก้านใบจะหลุดออกจากต้นโดยง่าย

โรคแอนแทรคโนส

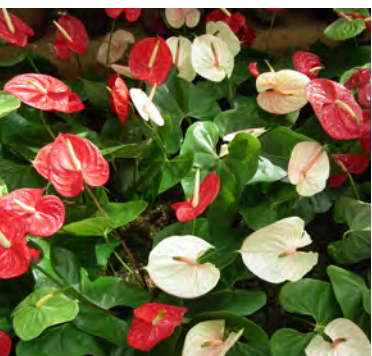
อาการ : แผลที่ใบและจานรองดอกเป็นจุดสีน้ำตาลค่อนข้างกลม เมื่อมีสภาพอากาศร้อนชื้น แผลจะขยายขนาดใหญ่ขึ้น แผลเป็นสีน้ำตาลเป็นวงซ้อนกัน ออกไปจากกลางแผล แผลที่ปลีดอกเป็นจุดสีดำเล็ก ๆ และขยายเป็นรูปเหลี่ยมตามรูปทรงของดอกย่อย เมื่อรุนแรงทำให้ปลีไหม้เป็นสีน้ำตาลถึงดำ

โรคลำต้นและรากเน่า

อาการ : เริ่มแรกใบล่างมีสีเหลืองและลามขึ้นสู่ใบด้านบน ใบหลุดง่าย บริเวณโคนต้นหรือรากเปื่อยยุ่ยเป็นสีน้ำตาล มีเส้นใยสีขาวขึ้นปกคลุมกระถางและวัสดุปลูก ทำให้วัสดุปลูกเน่าเปื่อยง่าย

โรคใบไหม้

อาการ : ขอบและใต้ใบเป็นจุดฉ่ำน้ำสีน้ำตาล และมีสีเหลืองที่ขอบล้อมรอบแผล ขนาดของแผลจะแตกต่างกันออกไป ยังพบอาการแผลยาวสีน้ำตาลจากปลายปลีลงมาและลูกกลมเข้าไปในก้านดอกและจานรองดอกด้วย อาการต่อมาที่พบคือ ใบแก่ จะเปลี่ยนสีเป็นสีเหลืองด้านๆ เนื่องจากเชื้อแบคทีเรียไปอุดท่อน้ำ ท่ออาหาร เมื่อผ่าตัดตามขวางจะเห็นท่อน้ำ ท่ออาหาร เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ทำให้ก้านใบ ก้านดอก หลุดร่วงได้ง่าย

หน้าวัว

ส่วนของพืช

ราก	ลำต้น	ใบ	ดอก/ปลี

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ :

ใช้ปากเจาะดูดน้ำเลี้ยงดอกที่ยังไม่คลี่
เริ่มตั้งแต่เมื่อดอกเริ่มโผล่จากโคนใบ
ประดับ ทำให้ดอกเมื่อบานจะบิดงอ
ผิดส่วน รอยแผลจะเป็นทางสีขาว
หรือน้ำตาล ด้านบนหรือใต้ใบประดับ

หนอนกระทุง

หนอนเจาะสมอฝ้าย

เพลี้ยไฟ

หนอนกระทุง หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนกระทุงฟัก และหนอนกินใบอื่น ๆ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนจะกัดกินใบและดอก หรือบริเวณขอบใบ
ทำให้เกิดรูและรอยแหว่งขนาดใหญ่

ไรแดง และไรขาว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : การทำลายของไรแดงทำให้เกิดจุดสีขาวบนใบ
และดอก และจะชักใยอยู่ใต้ใบ ส่วนไรขาวทำให้ใบและดอกสีจาง และทำให้
ผิวใบและจานรองดอกด้าน

ทากและหอยทาก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินดอกและใบ ถ้ามีการระบาด จะพบเมือก
เป็นแนวทางเดินจำนวนมาก

ไม้ผลและไม้ยืนต้นเศรษฐกิจของประเทศไทย

ไม้ผลและไม้ยืนต้นที่มีศักยภาพการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชมีนกลางชนิด ดังนี้

1. กลีง	6. น้อยหน่า	11. มังคุด	16. มะพร้าว
2. เงาะ	7. ฝรั่ง	12. ลองกอง+กลางสาต	17. ปาล์มน้ำส้ม
3. ชมพู	8. มะขามหวาน	13. ลิ้นจี่	18. กาแฟ
4. ตระกูลส้ม	9. มะม่วง	14. ลิ้นจี่	19. ชา
5. ทุเรียน	10. มะละกอ	15. ยางพารา	

กล้วย

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

ด้วงงวง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินที่รากและเหง้ากล้วย ทำให้ต้นกล้วยชะงักการเจริญเติบโต ใบเหี่ยวเฉา และตายในที่สุด

หนอนม้วนใบ

ด้วงงวง

หนอนม้วนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ผีเสื้อจะม้วนใบในใบยอดที่ยังไม่คลี่ หลังจากนั้นไข่จะฟักเป็นตัวอ่อนเจริญอยู่ในใบอ่อนที่ยังม้วนอยู่ ตัวหนอนจะกัดกินใบอ่อน ทำให้ใบแห้งเป็นรูปพญานาค หรือฉีกขาด และม้วนตัวอย่างรวดเร็ว

โรคตาขมขื่น

โรคตายพราย

อาการ : ใบมีอาการขาดน้ำ เหี่ยวเฉา และเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ทักพับ การเจริญจะชะงักงัน และตายในที่สุด โรคนี้สามารถระบาดไปทางดิน ดังนั้นต้นที่อยู่ในบริเวณนั้นจะถูกโรคนี้ทำลายหมด จึงควรทำความสะอาดโคนกอกล้วย อย่าให้รก ทำทางระบายน้ำให้ดี

โรคใบจุด

อาการ : ใบเกิดเป็นจุดเล็กสีน้ำตาลดำ รูปร่างยาวรี เมื่อความชื้นเหมาะสมแผลตรงกลางจะแห้งเป็นสีน้ำตาลอ่อนปนเทา ขอบแผลเป็นแถบสีน้ำตาลเข้ม และรอบนอกเป็นสีเหลือง ลักษณะอาการอีกชนิดคือ เกิดจุดเล็กๆ สีเหลือง ต่อมาจุดนี้ขยายใหญ่เป็นขีดสีเหลืองขนานไปตามเส้นใบ ขนาดของแผลโตขึ้น มีรูปร่างเหมือนไข่ ตรงกลางแห้งเป็นสีน้ำตาลปนเทา

โรคใบจุด

โรคเหี่ยว

อาการ : พบอาการเหี่ยวบนใบอ่อน และมีการหักตรงก้านใบ อาการเหี่ยวจะระบาดอย่างรวดเร็ว หน่อกล้วยที่กำลังจะแตกยอดบิดแฉะแกร็น อาการคล้ายโรคตายพราย แต่เมื่อตัดดูลักษณะภายในลำต้นจะพบลำต้นเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลแดง บริเวณไส้กลางต้น และจะขยายไปยังกาบ ก้านใบ และยังเครือกล้วย ผลหน่อ ตากกล้วยจะเหลือง และตายในที่สุด

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

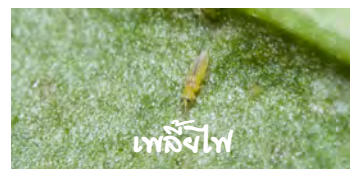
หนอนคืบกินใบ

ลักษณะ: การทำลาย/

อาการ : ตัวหนอนที่ออกจากไข่จะเริ่มกัดกินใบอ่อน ทำให้เป็นรู เมื่อโตขึ้นจะกินทั้งใบอ่อน ใบเปสลาด และใบแก่

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากดอกทำให้ดอกแห้งและร่วง ส่วนผลอ่อนที่ถูกทำลายที่ขึ้นจะเป็นรอยสะเก็ดแห้งสีน้ำตาล ปลายขนมันหึงงอและแห้ง

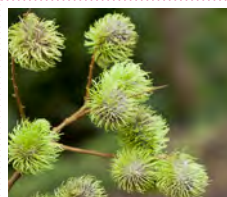

หนอนกินเร่อดอก

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : ซักใยเอาดอกเงาะมารวมกันเป็นกลุ่ม และกัดกินจนเหลือแต่ก้าน

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณข้อผลและโคนขนเงาะ ทำให้ผลอ่อนร่วง และผลแก่สกปรกจากราดำและมูลของเพลี้ยแป้ง

โรคราแป้ง

อาการ : ใบอ่อน ช่อดอก ผลอ่อน จะมีผงฝุ่นแป้งปกคลุมอยู่ ทำให้ผลอ่อนร่วงในระยะผลโต ถ้าเป็นโรคนี้ จะทำให้แลดูสกปรกและเกิดอาการเงาะขนเกรียน

หนอนเจาะขั้วผล

ลักษณะ: การทำลาย/อาการ : ไม่สามารถสังเกตได้จากภายนอก เมื่อปอกผลจึงจะพบหนอนอยู่ที่ขั้วหรือต่ำกว่าขั้วลงมาเล็กน้อย และรอยมูลเป็นขุยสีน้ำตาล บางครั้งอาจทำลายถึงเนื้อและเมล็ด

โรคใบจุดสาหร่าย

อาการ : ใบมีจุดสีเทาอ่อนปนเขียว ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีสนิม ลักษณะคล้ายกำมะหยี่

โรคใบจุดสนิม

โรคผลเน่า

โรคผลเน่า

อาการ : ผลจะเป็นรอยช้ำสีน้ำตาล และเน่าลุกลามขยายใหญ่ขึ้น ต่อมาจะเปลี่ยนสีเป็นสีน้ำตาลจนถึงดำทำให้ผลร่วง

เชมพู

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลแก่

เก็บเกี่ยว

หนอนแดง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดกินเนื้อภายในผลแล้วขับถ่ายไว้เป็นเม็ดกลม ๆ เล็ก ๆ ทำให้สกปรกและผลเน่าได้

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบทำให้ใบไหม้หงิกงอ เสียรูพทรง ทำให้ดอกร่วงไม่ติดผล ผลอ่อนร่วงและเสียรูพทรง

เพลี้ยไฟ

แมลงวันผลไม้

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะเจาะกินผลชมพู ทำให้ผลชมพูร่วงและเน่า

แมลงวันผลไม้

แมลงค่อมทอง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบอ่อนยอดอ่อน ทำให้เหี่ยวแห้ง

โรคในจุดสีขาว

ด้วง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบอ่อนยอดอ่อน ทำให้เหี่ยวแห้ง

ด้วง

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : พบการทำลายบนผลชมพูที่ทื่อไว้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่ต้นและใบไม่ค่อยพบร่องรอยการทำลาย อาการบนผลจะมีการเน่าสีดำ แผลจะยุบตัวเล็กน้อย มีวงสปอร์สีดำเป็นวง ๆ ซ้อนกัน

ไม้พุ่ม-ไม้ยืนต้น

ตระกูลส้ม

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน	ออกดอก-ดอกบาน	ติดผลอ่อน	ติดผล	ผลแก่	เก็บเกี่ยว

หนอนหนอนใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินซอนไซอยู่ระหว่างผิวใบมักทำลายได้ใบพืช โดยจะเห็นทางสีเขียวคดเคี้ยวไปมาที่ใบ ใบหงิกงอ ขอบใบม้วนเข้าหา เส้นกลางใบ และใบไม่เจริญเติบโต ต้นแคระแกร็นและไม่ติดผล

หนอนหนอนใบ

หนอนเจาะผล

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หลังจากฟักออกจากไข่ หนอนจะเจาะเข้าไป ภายในผล ผลที่ถูกทำลายจะมีมูลของหนอนที่ถ่ายออกมา และมียางไหลเยิ้มบริเวณรอยแผลทำให้ผลเน่าและร่วงในที่สุด

แมลงค่อมทอง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัย กัดกินตั้งแต่ รากอ่อน ตากิ่ง ตาดอกต้นอ่อน ใบอ่อนจนถึงใบแก่ โดยใบแก่จะกินตั้งแต่ ขอบใบ เข้าไปข้างใน จนเหลือแต่เส้นใบ

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยง จากใบอ่อน ดอก และผล การทำลายรุนแรงระยะผลอ่อนนับตั้งแต่เริ่มติดผล หรือภายหลังกลีบดอกร่วง ผลที่ถูกทำลายจะมีรอยสีเทาเงิน ถ้ารุนแรง ผลจะบิดเบี้ยว และร่วงได้

ไรแดง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณบนใบและผล ทำให้ใบ เปลี่ยนเป็นสีเขียวจางและร่วงในที่สุด และทำให้ผลเปลี่ยนเป็นสีเขียวจาง หากการทำลายเกิดขึ้นอย่างรุนแรงในขณะที่ผลยังเล็กอยู่จะทำให้ผลร่วง ในที่สุดพบว่ามีปริมาณสูงในฤดูแล้งและในฤดูฝนที่ฝนไม่ตกติดต่อกันเป็น เวลานาน

เพลี้ยหอย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : พบบริเวณใบ และผล ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัย ดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้กลายเป็นสีเหลืองซีด ทำให้ผลอ่อนหยุดชะงักการเจริญเติบโต แคระแกร็น แต่อาจจะทำให้ผลและใบร่วงได้

เพลี้ยไฟ

ตระกูลส้ม

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน	ออกดอก-ดอกบาน	ติดผลอ่อน	ติดผล	ผลแก่	เก็บเกี่ยว

โรคแคงเกอร์

อาการ : เกิดเป็นแผลกลม แล้วจะขยายใหญ่ พู หนุคล้ายฟองน้ำ มีสีเหลืองอ่อนถึงสีเหลืองเข้ม ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม และจะแตกเป็นสะเก็ด มีวงแหวนสีเหลืองล้อมรอบแผล

โรครากเน่า - โคนเน่า

อาการ : โคนลำต้นมีลักษณะเป็นจุดฉ่ำน้ำ มียางไหลซึมสีครีมหรือน้ำตาล เนื้อไม้ที่เป็นโรคจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ระยะนี้ ต้นส้มแสดงอาการใบเหลืองร่วง ใบร่วงมาก กิ่งตาย และเมื่อโคนเน่ารอบต้นก็จะยืนแห้งตาย ต้องโค่นทิ้ง ในสภาพที่มีฝนตกชุก ลมฝนแรง หรือเขตรมสุ่ม เชื้อราจะถูกพัดพาไปทำลายดอก ใบ และผลส้ม ทำให้ดอกส้มเน่าสีน้ำตาลเหี่ยวแห้งตาย ใบส้มจะเป็นจุดกลมสีน้ำตาลเนื้อเยื่อเน่าลุกลามทำให้ใบร่วง และผลส้มจะเน่าเป็นจุดสีน้ำตาล แผลลุกลามขยายวงกว้าง ผลร่วงหล่นมาก และพบเชื้อราสร้างสปอร์เป็นคราบขาวที่ผลส้มบนพื้นดิน

โรคน้ำไหล

อาการ : ยางไหลออกมาบริเวณลำต้นและกิ่งก้าน เปลือกของต้นมะนาวจะเริ่มเน่าและแผลจะลุกลามไปถึงเนื้อไม้

โรคเหี่ยวเฉา

อาการ : ใบมะนาวจะต่าง และมีสีเหลืองหรือขาวใสระหว่างเส้นใบ ใบมีขนาดเล็กลง จากนั้นใบและยอดจะเริ่มแห้งตาย ผลของมะนาวจะมีขนาดเล็ก

โรคริสเทเชีย

อาการ : ใบเหลืองซีดคล้ายอาการขาดธาตุอาหาร ใบมีขนาดเล็กและหนา ขอบใบม้วนเป็นรูปถ้วย ใบใบแก่เส้นใบนูนแข็ง และแตก ใบอ่อนเส้นใบจะโปร่งแสง

โรคสเกล

อาการ : ผลเกิดแผลสะเก็ดแข็งสีน้ำตาลคล้ายหูด ถ้ารุนแรงทำให้ผลบิดเบี้ยวและหลุดร่วง อาการที่ใบในระยะแรกเกิดจุดนูนใสเล็ก ๆ และบวม ต่อมาจะนูนแข็งตกระกิดสีน้ำตาล ใบบิดเบี้ยว

โรคแคงเกอร์

โรคสนดเป

ทุเรียน

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

ผลแก่

เก็บเกี่ยว

หนอนเจาะลำต้นทุเรียน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะกินใต้ผิวเปลือกต้นทุเรียนเป็นทางยาวหรือเจาะเข้าไปในเนื้อไม้ แผลมีจุดฉ่ำน้ำ ถ้าพบขุยและเมือกเหนียวจะพบตัวหนอนไม่ห่างจากรอยแผลมากนัก ถ้ามีการทำลายมาก จะทำให้ต้นทุเรียนทรุดโทรม ใบร่วง กิ่งแห้ง และตายไปในที่สุด

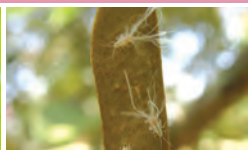

เพลี้ยไก่แจ้

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยและตัวอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ทำให้ใบหงิกงอ เป็นมากทำให้ใบอ่อนร่วง และยอดแห้งตาย

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยและตัวอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ทำให้ใบหงิกงอ เป็นมากทำให้ใบอ่อนร่วง และยอดแห้งตาย

หนอนเจาะผล

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดกินและทำรังบริเวณผิวผลทุเรียน หากเจาะกินเข้าไปถึงเนื้อจะทำให้ผลเน่าเมื่อสุก

หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะเข้าไปกัดกินเมล็ด และถ่ายมูลออกมา ทำให้เนื้อทุเรียนเปรอะเปื้อนเสียหาย หนอนอาศัยในผลทุเรียนจนกระทั่งผลแก่ เมื่อหนอนโตเต็มที่ หรือถ้าผลร่วงก่อน จะเจาะรูออกมาเข้าดักแด้ในดิน

ไรแดง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ไรแดงจะดูดกินน้ำเลี้ยงอยู่บริเวณผิวใบทุเรียน ทำให้เกิดเป็นจุดประสีขาวกระจายอยู่ทั่วใบใบ ต่อมาจะแผ่ขยายออกไปเป็นบริเวณกว้าง จนใบมีอาการขาวซีด และมีคราบสีขาวเกาะติดเป็นผงขาว ๆ คล้ายฝุ่นจับ ถ้าหากมีไรแดง ทำลายใบเป็นปริมาณมาก และต่อเนื่อง จะทำให้ใบร่วงและมีผลกระทบต่อ การออกดอกและติดผลของทุเรียน

หนอนกินขั้วผล

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดแทะขั้วและเปลือกผลทุเรียน ทำให้เป็นแผลเสียคุณภาพ

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยและตัวอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงจากผล โดยมีมดช่วยคาบพาไปยังส่วนต่าง ๆ ของต้นทำให้ผลกระแสริน และเชื้อราเข้าทำลายซ้ำ

หนอนกินขั้วผล

ทุเรียน

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

ผลแก่

เก็บเกี่ยว

โรครากเน่า - โคนเน่า

อาการ : ต้นที่เริ่มเป็นโรคจะพบว่าใบไม่เป็นมันสดใส ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีเหลืองซีดและร่วง เมื่อพบอาการแสดงออกที่ใบ ให้สำรวจบริเวณลำต้น กิ่งหรือราก บริเวณที่เป็นโรคจะมีสีของเปลือกเข้มคล้ายถูกน้ำเป็นวงหรือเป็นทางน้ำไหลลงด้านล่างหรือมีรอยแตกของแผล ต้นที่เป็นโรครุนแรงมากจะมีน้ำยางไหลออกมา

โรคราใบดก

โรครากเน่า - โคนเน่า

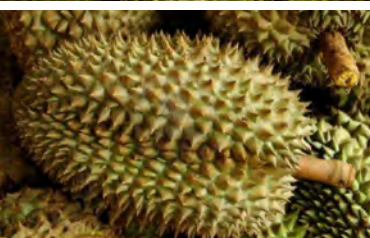
โรคราใบดก

โรคราใบง

อาการ : ที่ผลอ่อนจะมีผงสีขาว ๆ คล้ายแป้งติดอยู่ ถ้าเป็นมาก ๆ จะเห็นเป็นสีขาวทั้งหมด ทำให้ผลหลุดร่วง สำหรับผลที่เป็นไม่มากนัก หรือเป็นเมื่อผลมีขนาดค่อนข้างโต เท่ากับัน ผลอาจเจริญเติบโตต่อไปได้ แต่ผิวเปลือกจะมีลักษณะด้าน ๆ ไม่สวย และมีหนามพุ่มกว่าปกติ

โรคราใบดก

อาการ : ใบจะมีลักษณะเป็นจุดฉ่ำน้ำคล้ายน้ำร้อนลวกและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อใบแก่ใบที่เป็นโรคจะร่วงห้อยติดอยู่โดยมีเส้นใยสีขาว นวลแผ่ปกคลุมคล้ายใยแมงมุม ถ้าใบที่เป็นโรคไปสัมผัสกับใบที่ปกติที่อยู่ใกล้เคียง จะทำให้เกิดเป็นโรคตามไปด้วย พบมากในช่วงฤดูฝน

โรคผลเน่า

โรคผลเน่า

อาการ : เปลือกเป็นจุดสีน้ำตาลจาง ๆ ปนเทา แล้วขยายตัวลุกลามเป็นวงใหญ่ทำให้เปลือกแตกตามรอยพุ่มทุเรียน ผลที่ถูกทำลายในช่วงก่อนการเก็บเกี่ยว ถ้าเป็นมากจะร่วงก่อนกำหนด หลังการเก็บเกี่ยวก็จะมีอาการเช่นเดียวกัน แต่มักจะพบอาการผลเน่าจากบริเวณส่วนปลายของผล

น้อยหน้า

ระยะการเจริญเติบโต

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลัก

เก็บเกี่ยว

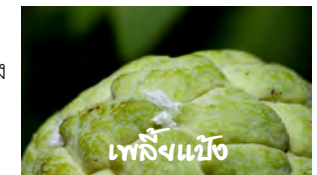
แมลงวันผลไม้

แมลงวันผลไม้

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวเมียจะวางไข่ใต้ผิวผลไม้ที่สุกหรือใกล้สุก หนอนที่ฟักออกมาจะอาศัยกัดกินและ ซ่อนไชอยู่ภายในผล ทำให้ผลเน่าเสียและร่วงหล่น

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ผล ขั้วผล และใบ มักพบตัวเพลี้ยแป้งเกาะอยู่ตามร่องตาของผล โดยในขณะเดียวกันจะผลิตสารพิษออกมาทำให้ผลเหี่ยว

เพลี้ยแป้ง

โรคมัมมี่

อาการ : ระยะแรกผิวเปลือกจะเป็นแผลจุดสีม่วงดำ และแผลจะขยายใหญ่มากขึ้น ผลเน่าแห้งและแข็ง แตกออกตามร่องของผลอย่างเห็นได้ชัด เนื้อเยื่อภายในจะเน่าเป็นสีน้ำตาลเนื้อไม้และ ผลน้อยหน้าที่เป็นโรคจะเน่าแห้งและแข็งเป็นสีน้ำตาลทั้งผล โดยรูปร่างผลยังคงเดิมติดกับขั้วอยู่บนต้น

โรคมัมมี่

โรคดอกร่วง

อาการ : ดอกร่วงหล่น ถ้าดอกที่เป็นโรคไม่รุนแรงดอกสามารถเจริญและสามารถสืบพันธุ์ได้ แต่โรคก็สามารถติดไปยังผลทำให้ผลเหี่ยวมีสีน้ำตาล

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : มีจุดสีดำกระจายบนใบ ทำให้ใบแห้งเหี่ยว และร่วงหล่น ยอดอ่อนที่เป็นโรคจะมีจุดสีดำบนปลายยอดและจะขยายลุกลามไปถึงโคนกิ่ง ทำให้กิ่งแห้งตาย โรคแอนแทรกโนสยังสามารถระบาดไปยังขั้วผลและผลน้อยหน้าได้ โดยโรคจะไหลไปกับหยดน้ำทำให้ขั้วผลและผลเน่า

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลแก่

เก็บเกี่ยว

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะ:การกทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงตามใบอ่อน กิ่งอ่อน และช่อดอกทำให้แห้งเฉาหรือใบผิดรูปร่างและผลผลิตลดลง

แมลงวันผลไม้

แมลงวันผลไม้

ลักษณะ:การกทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะอาศัยและซ่อนไขอยู่ภายในผล ทำให้ผลเน่าเสียหายและร่วงหล่นลงพื้น แมลงวันผลไม้จะวางไข่ในผลไม้ที่ใกล้สุก อาจพบอาการเข้าได้ผิวเปลือก พบมากที่สุดคือในช่วงที่ผลไม่กำลังสุก

โรคกับพลาเนหรือผลจุดดำ

อาการ : มักเกิดกับผลที่เริ่มแก่ กันผลเป็นจุดเน่าสีน้ำตาลซีดจาง นิ่มและซีดขาวเนื้อในเน่าดำ แผลเน่านี้และลูกกลมเข้าเนื้อผลทำให้เน่าและทั้งผล หรือเกิดรอยบวมสีน้ำตาลบนกันผล

โรคกับพลาเนหรือผลจุดดำ

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : ทำลายผลอ่อน ผลสุกและใบ อาการบนใบจะเห็นเป็นจุดสีน้ำตาลเล็กๆ ถ้าเป็นที่ผลอ่อนจะทำให้มีสีน้ำตาลและเน่าแห้งไปในที่สุด แต่ถ้าเป็นระยะผลสุกหรือใกล้สุก จะเกิดแผลเน่าสีน้ำตาล อาการจะลุกลาม แผลจะบวมลงเล็กน้อยมีจำสีคล้ำและเมื่อกลีแสดงปรากฏให้เห็น

โรคจุดสนิม

อาการ : เห็นเป็นจุดสีเขียวจุดขนาดเล็กแล้วค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีสนิม เหล็กและเป็นขุยคล้ายกำมะหยี่ ถ้าเป็นที่กิ่งจะทำให้เป็นขุย และกิ่งแตกแห้งตาย

โรคจุดสนิม

มะขามหวาน

ระยะการเจริญเติบโต

ลำต้น	แตกใบอ่อน	ออกดอก-ดอกบาน	ติดผลอ่อน	ติดผล	ผลแก่	เก็บเกี่ยว

หนอนเจาะลำต้น

และกิ่ง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทำลายกิ่งที่ค่อนข้างเล็กเป็นส่วนใหญ่ ทำให้กิ่งแห้งตาย

หนอนปลอก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบพร้อมกับทำรังหุ้มตัวและเกาะอยู่ใต้ใบหรือตามก้านใบ

ด้วงงาโต

ด้วงงาโต

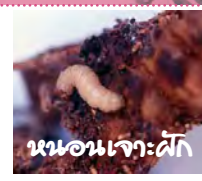
ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินเมล็ดมะขาม เป็นรอยหรือเป็นรู ทำให้ฝักนั้นเสียคุณภาพไปทั้งฝัก เนื่องจากจะมีมูลของหนอนออกมาปนเปื้อน

แมลงค่อมทอง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินยอดอ่อนและใบอ่อน ใบที่ถูกทำลายจะเหี่ยวแห้ง เหลือแต่ก้านใบ มักพบมูลที่ถ่ายไว้บริเวณยอดอ่อน

หนอนเจาะฝัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กินบริเวณผิวเปลือกก่อนจากนั้นจะเจาะกินเข้าไปภายในฝัก

หนอนเจาะฝัก

หนอนคืบกินใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินยอดอ่อนและช่อดอก

โรคราสีชมพู

อาการ : เกิดที่กิ่งหรือลำต้นที่เป็นโรค ใบสีเหลืองซีด ใบร่วงเหลือแต่กิ่ง มีคราบของเชื้อราสีขาวอมชมพูแผ่ขยายปกคลุม เมื่อผ่าตรวจดูเปลือกจะพบ เนื้อไม้ยุ่ยและกิ่งแห้งตายไปในที่สุด

โรคราแป้ง

อาการ : พบจุดต่างเหลืองบนใบด้านบน เป็นจุดเดี่ยวแล้วเริ่มเหลืองคลุมทั่วพื้นใบ ทำลายทั้งใบอ่อนและใบแก่ อาการรุนแรงใบจะร่วง พบมากที่สุดในช่วงต่อระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาว

มะม่วง

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

ผลแก่

เก็บเกี่ยว

เพลี้ยจักจั่น (แมลงกะอี)

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยอยู่เป็นกลุ่มตามซอกดอกและใบ ทำลายใบอ่อนและดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ซอกดอก ก้านดอก และยอดอ่อน แต่ระยะที่ทำความเสียหายให้มากที่สุดคือระยะที่มะม่วงกำลังออกดอก ทำให้ดอกแห้งและร่วง ติดผลดก และจะถ่ายมูลมีลักษณะเป็นน้ำเหนียว ๆ คล้ายน้ำหวานเหนียวเยิ้มติดตามใบ ซอกดอก ผล และรอบ ๆ ทรงพุ่มทำให้ใบมะม่วงเปื้อก ต่อมาจะเกิดราดำปกคลุม

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงทำลายบริเวณใบอ่อน ยอดอ่อน ตุ่มตาใบ ตุ่มตาดอก ซอกดอกมะม่วง โดยเฉพาะฐานรองดอกและ ชั่วผลอ่อน ทำให้ซอกดอกหงิกงอ ดอก ร่วง ไม่ติดผลหรือทำให้ติดผลดก

เพลี้ยจักจั่นพอย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะเกาะอยู่ใต้ใบอ่อน ดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ขอบใบหงิกงอขอบใบแห้งกรอบเป็นรอยไหม้โค้งงอทางด้านใต้ใบและปลายใบจะแห้งหด ใบอ่อนที่ยังไม่ถึงระยะเฟสลาดจะร่วงเสียหายมาก

ด้วงกรีดใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบเป็นเส้นตรงเหมือนใช้กรรไกรตัดทำให้ใบขาด

ไรแดง

อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงส่วนต่าง ๆ โดยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และพบคราบของไรเป็นผงขาว ๆ ติดอยู่ตามใบคล้ายฝุ่นจับ จะทำลายตายอด ทำให้ตาที่แตกเป็นใบอ่อนหรือซอกดอกชะงักการเจริญเติบโต ใบอ่อนที่จะแตกมีอาการแห้ง เปลี่ยนสีจากเขียวเป็นน้ำตาลและร่วงหลุดไป

ด้วงกรีดใบ

เพลี้ยจักจั่น

เพลี้ยไฟ

แมลงวันผลไม้

แมลงวันผลไม้

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวเมียจะวางไข่ใต้ผิวผลไม้ที่สุกหรือใกล้สุก หนอนที่ฟักออกมาจะอาศัยกัดกินและ ซ่อนไข้อยู่ภายในผล ทำให้ผลเน่าเสียและร่วงหล่น

ไม้พุ่ม-ไม้ยืนต้น

มะม่วง

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : พบอาการจุดสีน้ำตาลดำบนก้านช่อดอก ใบ ยอดอ่อน จะส่งผลให้ดอกเหี่ยวและหลุดร่วงไป ใบแห้งเหี่ยวหรือบิดเบี้ยว เสียรูปทรง หรือทำให้ยอดอ่อนเหี่ยวดำ ถ้าเป็นไม่มากมะม่วงจะติดผลน้อย แต่ถ้าเกิดรุนแรงผลจะหลุดร่วงไปหมดเหลือแต่ ก้านดอก ทำให้ผลผลิตเสียหาย

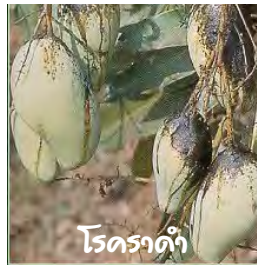

โรคแอนแทรกโนส

โรคราดำ

อาการ : คราบสีดำขึ้นปกคลุมผิวใบ หรือส่วนอื่น ๆ ของพืช เช่น กิ่งอ่อน ช่อดอก ดอกและผลซึ่งพบบริเวณซั้วผล เชื้อราดำส่วนใหญ่ไม่ได้ทำลายเนื้อเยื่อของพืชโดยตรง แต่การเจริญของราดำบนใบจะไปบดบังการได้รับแสงของผิวใบ ส่งผลต่อการสังเคราะห์แสงของมะม่วงเป็นอุปสรรคต่อการผสมเกสรของดอก ทำให้มะม่วงไม่ติดผล นอกจากนั้นคราบดำที่เกาะติดทำให้ผิวผลไม่สวย ซึ่งทำให้คุณภาพและราคาผลผลิตตกต่ำลงเป็นอย่างมากด้วย

โรคราดำ

โรคราแป้ง

อาการ : บริเวณใต้ใบที่เชื้อราเข้าทำลายเป็นขุยหรือผงสีขาวขึ้นบาง ๆ ต่อมาจะมีสีเหลืองจาง ถ้าสภาพอากาศเหมาะสมเป็นผงสีขาว ๆ ชัดเจนขึ้น หลังจากนั้นเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อนและเข้มขึ้นตามลำดับ ถ้าเกิดโรครุนแรงใบอาจจะบิดเบี้ยวเสียรูปทรงไป ร่วงหล่น หรือแสดงอาการเนื่อใบไหม้ที่ตามก้านช่อดอกย่อย และดอก พบผงสีขาวขึ้นฟู ซึ่งจะทำให้ดอกร่วงไม่ติดผล ส่วนของก้านช่อดอกจะยังคงมีสีขาวปกคลุม แล้วจะค่อย ๆ เป็นสีน้ำตาลอ่อน มักจะพบในช่วงฤดูหนาว

ไม้พุ่ม-ไม้ยืนต้น

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงใต้ใบและบนผลอ่อน ทำให้ผิวของผลมีลักษณะเป็นขีดลากสีน้ำตาล

ไรแดง

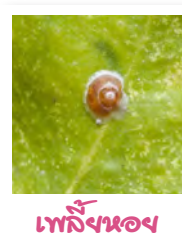
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทำลายก้านใบ แผ่นใบ และผลมะละกอสุก โดยจะดูดน้ำเลี้ยงใต้ผิวใบมะละกขนาดของตัวเล็กมาก ตัวแก่เป็นสีแดงหรืออมชมพูหรือสีเหลือง เมื่อไรแดงระบาดมากจะพบว่าใบมะละกอเป็นสีเหลืองซีดต่อมาเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้ง และร่วงไปในที่สุด ผลมะละกอสุกที่ถูกทำลายจะเปลี่ยนเป็นสีเทาหรือสีเหลืองและจะแก่ก่อนกำหนดรสชาติไม่หวาน

เพลี้ยหอย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดน้ำเลี้ยงที่ลำต้น ผล ก้านใบ และใบ แล้วขับถ่ายของเสียออกมาทำให้เชื้อราดำเจริญเติบโต จนใบและผลมีสีดำทำให้ต้นโทรม

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดน้ำเลี้ยงจากส่วนที่อ่อนของลำต้น ทำให้ใบพืชผิดปกติ ใบจะบิดหรือหดสั้นทำให้ต้นมะละกอชะงักการเจริญเติบโต

เพลี้ยหอย

โรครากเน่า-โคนเน่า

อาการ : ในระยะกล้าเกิดจากการเน่าคอดิน กล้ามะละกอที่เป็นโรคจะเกิดอาการใบเหลือง รากเน่า ต้นมักจะหักพับตรงโคน และเหี่ยวตายอย่างรวดเร็ว สำหรับต้นที่โตจะมีอาการเน่ารอบๆลำต้นเป็นสีน้ำตาลหรือดำลักษณะฉ่ำน้ำ รอยเน่าอาจขยายตัวขึ้นด้านบนของลำต้นหรือขยายลงส่วนรากทำให้รากเน่าด้วย ใบที่เกิดมาใหม่จะมีก้านใบสั้นกว่าปกติ ใบที่เจริญเต็มที่แล้วจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองเร็วกว่าปกติ

โรคใบด่างจุดวงแหวน

อาการ : ระยะต้นกล้า ทำให้กล้าแคระแกร็น ใบด่างเหลือง บิดเบี้ยวเสียรูป ใบจะหงิกงอเรียวกเล็ก ถ้าเป็นโรครุนแรงใบจะเหลืองแต่เส้นใบ ต้นกล้าจะไม่เจริญและตายในที่สุด

ระยะต้นโต อาการใบด่างเหลืองบิดเบี้ยวบนลำต้นและก้านใบจะพบลักษณะที่เป็นจุดหรือทางยาวสีเขียวเข้ม อาการที่ผลจะเห็นจุดลักษณะเป็นวงแหวนทั่วทั้งผล เนื้อบริเวณที่เป็นจุดวงแหวนมักจะเป็นไตแข็ง มีรสขม

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : ผลสุกจะเกิดจุดฉ่ำน้ำและยุบลงไปบนผล ตรงกลางจุดจะมีสปอร์ของเชื้อสีส้มหรือชมพู ผลดิบอาจเป็นโรคนี้ได้เช่นกัน บนใบมะละกอที่เป็นโรคจะเหี่ยวแห้งหลุดไป

โรคใบด่าง
จุดวงแหวน

มังคุด

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

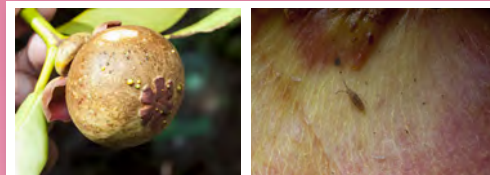
ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

เพลี้ยไฟ

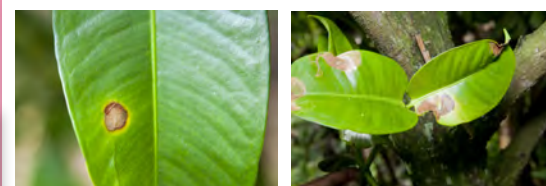
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ดอก และผล ทำให้ใบแคระแกร็น แห้ง และไหม้ ส่วนผลเจริญเติบโตช้า ผิวผลมีรอยขรุขระเป็นขีดลาก พบมากในช่วงอากาศแห้งแล้ง

เพลี้ยไฟ

ไรแดง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอด ดอก และผลอ่อน ทำให้ดอก และผลอ่อนแห้ง ร่วงหรือเจริญเติบโตช้า มีผิวกร้าน

ไรใบจุด

หนอนกินใบอ่อน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินใบอ่อนในเวลากลางคืน ทำให้เสียพื้นที่ใบในการสังเคราะห์แสง มังคุดเจริญเติบโตช้า

หนอนกินใบอ่อน

หนอนขนใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกินอยู่ใต้ผิวใบเห็นเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมา ใบจะบิดเบี้ยวไม่เจริญและมีขนาดเล็ก จะทำลายเฉพาะใบอ่อน รวมทั้งต้นกล้าด้วย

โรคใบแห้งและขอบใบแห้ง

อาการ : เกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม คือ แสงแดดจัด ความชื้นต่ำ ทำให้น้ำระเหยออกจากขอบใบมาก จนกระทั่งขอบใบแห้ง ทำให้มังคุดเจริญเติบโตช้า ต้นขาดความสมบูรณ์ให้ผลผลิตน้อย มังคุดขาดความสมบูรณ์ตามไปได้

โรคใบจุด

อาการ : ใบอ่อนเป็นจุดแผลสีน้ำตาล รูปร่างไม่แน่นอน ต่อมาบริเวณกลางแผลมีสีเทา เมื่อแผลขยายใหญ่ขึ้นจะทำให้ใบแห้งมีผลกระทบต่อการสังเคราะห์แสง

โรคใบแห้งและขอบใบแห้ง

ไม้พุ่ม-ไม้ยืนต้น

ลองกอง ลางสาด

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

ผลแก่

เก็บเกี่ยว

หนอนชอนใต้ผิวเปลือก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินอยู่ใต้ผิวเปลือก ทำให้กิ่งหรือลำต้นที่มีหนอนทำลายเป็นสะเก็ดและมีชุกคล้ายเศษไม้ ฝรั่ง รอบกิ่งหรือลำต้น เปลือกไม้ มีรอยแตก หรือเผยออกจากเนื้อไม้ กิ่งและลำต้นอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม ซึ่งการกัดกินอยู่ใต้ผิวเปลือกในช่วงที่ตาดอกกำลังพัฒนาจะเป็นการทำลาย รานตาดอก ทำให้ตาดอกเหี่ยวแห้งและร่วงหล่นไป

หนอนเจาะลำต้น

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : เจาะเข้าไปในกิ่งหรือลำต้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและกัดกิน ตอนกลางคืนมักจะออกมาจากรูมาแทะกินเปลือก กิ่ง ลำต้น ส่วนตอนกลางวันมักจะหลบซ่อนอยู่ในรูในกิ่งที่ถูกทำลายมาก ๆ อาจทำให้แห้งและตายไปในที่สุด

หนอนชอนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินอยู่ใต้ใบอ่อน ทำให้ใบแห้งและร่วงหล่น ต้นลองกองจะขาด ความสมบูรณ์

แมลงวันผลไม้

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยจะวางไข่บนผลอ่อนและแก่จนสุก ไข่จะฟักเป็นตัวหนอนกัดกินอยู่ภายในผล ทำให้ผลเกิดอาการเน่าเสีย

แมลงวันผลไม้

ฟัเสื้อมวนหวาน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินผลลองกองเป็น รอยแผลเป็นวงสีน้ำตาลและมีน้ำเยิ้ม ทำให้ผลเน่า

โรครากเน่า โคนเน่า

อาการ : เกิดบริเวณโคนต้นและโคนรากในต้นที่เป็นโรคมักพบว่าใบร่วงใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองโคนเน่ารอบโคน

โรคราสีชมพู

อาการ : เห็นเส้นใบของเชื้อราเป็นสีขาวปกคลุมบาง ๆ บริเวณโคนกิ่ง และลูกกลมจนรอบกิ่ง เส้นใยของเชื้อราจะหนาแน่นขึ้น กลายเป็นสีชมพู ใบที่อยู่บนกิ่งนั้นจะเริ่มเหลือง ร่วงและกิ่งแห้งตายในเวลาต่อมา ถ้าเดือนเปลือกบริเวณที่มีเชื้อราปกคลุม จะเห็นเนื้อไม้เป็นสีน้ำตาล พบมากในช่วงที่มีความชื้นและในต้นที่มีทรงพุ่มแน่นทึบ

โรคผลเน่า

อาการ : เกิดจากการทำลายของผีเสื้อมวนหวานและแมลงวันทองแล้ว ยังพบการทำลายที่เกิดขึ้นจากเชื้อรา โดยผิวเปลือก ของผลที่ถูกทำลายจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อนและค่อย ๆ เข้มขึ้น ผลเริ่มนิ่มและยุบตัว

โรคผลเน่า

ลำไย

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

โรสลับ

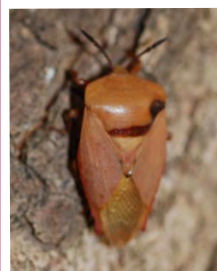
ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบนใบอ่อน ใบที่ถูกดูดกินจะสร้างเส้นขนสีเขียวอ่อน ใบจะบิดม้วนงอ ถ้าการทำลายรุนแรง ใบจะสับเรียว ไม่เจริญเติบโต และแห้งหลุดร่วงไป

หนอนกินดอก

หนอนกินดอก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดกินดอกลำไยโดยใช้ขี้หนอนและใยทำเป็นทางขึ้นน้ำตาลไปตามกิ่งหรือช่อดอก ซึ่งใช้เป็นที่พักตัว หนอนจะทำลายดอกจนหมด

มวนลำไย

หนอนเจาะขั้วผล

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะทำลายยอดอ่อน ดอก และผลพบการทำลายรุนแรงเมื่อเปลี่ยนสีจนถึงระยะเก็บเกี่ยว ทำให้ผลร่วง

มวนลำไย (แมงแกง)

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ใบอ่อน ช่อดอก และผลอ่อนทำให้ยอดอ่อนและใบอ่อนแห้งเหี่ยว ดอกเสียหาย ไม่ติดผลหรือทำให้ร่วงหล่นตั้งแต่ยังเล็ก

ผีเสื้อมวนหวาน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ผีเสื้อจะเจาะกินน้ำหวานจากผล ทำให้มีน้ำไหลเยิ้มออกจากรูและเชื้อโรคเข้าทำลายซ้ำ

ผีเสื้อมวนหวาน

หนอนเจาะขั้วผล

เพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้ง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ ยอดอ่อน ช่อดอก และผล ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้บริเวณที่ถูกทำลายเหี่ยวแห้ง

โรคพุ่มไม้กวาด

อาการ : ใบยอดแตกใบออกเป็นฝอย ใบมีขนาดเล็กเรียวยาว ใบแข็งกระด้างไม่คลี่ออกเป็นกระจุกสั้น ๆ หากยอดที่เป็นโรคเมื่อถึงคราวออกช่อดอก ถ้าไม่รุนแรงจะออกช่อดิดใบปนดอกและช่อสั้น ๆ ถ้ารุนแรง ดอกลำไยจะแตกกิ่งเป็นฝอย มีใบชนิดไม้คลี่อยู่มาก ต้นจะโทรมออกดอกติดผลน้อย

โรคผลแตก

อาการ : เป็นจุดสีน้ำตาลบนเปลือกลำไย ตั้งแต่ติดผลถึงผลใกล้สุก เมื่อผลขยายขนาดใหญ่ขึ้น เปลือกจะแตก ปริออก อาจทำให้ผลร่วงก่อนแก่ด้วย

โรคพุ่มไม้กวาด

ลิ้นจี่

ระยะการเจริญเติบโต

แตกใบอ่อน

ออกดอก-ดอกบาน

ติดผลอ่อน

ติดผล

พาลูก

เก็บเกี่ยว

หนอนเจาะขั้วผล

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะทำลายยอดอ่อน ดอก และผล พบการทำลายรุนแรงเมื่อเปลี่ยนสีจนถึงระยะเก็บเกี่ยว ทำให้ผลร่วง

มวนลำไย (แมงแกง)

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยเข้าดูดน้ำเลี้ยงใบอ่อน ดอกและผล ทำให้ดอกใบแห้งและผลร่วงได้

เพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้ง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ ยอดอ่อน ช่อดอก และผล ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้บริเวณที่ถูกทำลายเหี่ยวแห้ง

ผีเสื้อมวนหวาน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ผีเสื้อจะเจาะกินน้ำหวานจากผล ทำให้มีน้ำไหลเยิ้มออกจากรูและเชื้อโรคเข้าทำลายซ้ำ

ผีเสื้อมวนหวาน

โรสียา

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบนใบอ่อน ใบที่ถูกดูดกินจะสร้างเส้นขนสีเขียวยาว ใบจะบิดม้วนงอ ถ้าการทำลายรุนแรง ใบจะลีบเรียว ไม่เจริญเติบโต และแห้งหลุดร่วงไป

หนอนคืบกินใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดกินใบอ่อน ถูกทำลายอย่างรวดเร็ว จนเหลือแต่ก้านใบทำให้ลิ้นจี่ชะงักการเจริญเติบโต

โรคราดำ

อาการ : ใบถูกฉาบด้วยคราบสีดำ มีทั้งที่เป็นแผ่นสีดำติดกันเป็นผืนใหญ่ และจุดดำเล็ก ๆ เมื่อสัมผัสจะหลุดออกได้ง่าย เกิดกับลิ้นจี่ในระยะแทงช่อดอก ซึ่งกระทบต่อการปรุงอาหารของใบเพราะแสงไม่สามารถผ่านเข้าถึงใบได้

โรคพลาเน่า

อาการ : ผิวเปลือกของผล เป็นสีน้ำตาลดำ มีของเหลวไหลออกมา เมื่อแกะเปลือกผลออก จะพบว่าเนื้อเยื่อภายในของผลเปลี่ยนจากใสมาเป็นลักษณะขุ่น ฉ่ำน้ำ มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยว จะเกิดในระยะหลังการเก็บเกี่ยว

กาแฟ

ระยะการเจริญเติบโต

ออกดอก-ดอกบาน	ติดผลอ่อน	ติดผล	ผลแก่	เก็บเกี่ยว

หนอนเจาะลำต้น

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนเจาะกินเนื้อเยื่อในลำต้น ทำให้ยอดแห้งเหี่ยวตั้งแต่ยอดลงมาถึงบริเวณที่หนอนเจาะ หากกาแฟที่มีอายุน้อย เมื่อถูกหนอนเจาะ จะแห้งตายทั้งต้น

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ใบอ่อน ทำให้ยอดอ่อน ใบอ่อน ผิดรูปร่างหงิกงอ ต้นแคระแกร็น

มอดเจาะผลกาแฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ผลกาแฟเป็นรูมากกว่าหนึ่งรู ขึ้นไป บริเวณรอบ ๆ วงแหวนของขั้วผล ทำให้เสียคุณภาพ

มอดเจาะผลกาแฟ

เพลี้ยหอย

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากบอดและใบยอดและใบหึง ใบร่วง ต้นชะงัก การเจริญเติบโต เมล็ดลีบและผลร่วง ผลเล็กลง

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ใบอ่อน ทำให้ใบหึง ยอดและกิ่งแห้งตาย

หนอนเจาะลำต้น

โรคราสนิม

โรคราสนิม

อาการ : ด้านในของใบเป็นจุดสีเหลืองเล็ก ๆ บนแผลจะมีผงสีส้ม

โรคใบจุด

อาการ : ใบกาแฟมีลักษณะเป็นจุดกลม ๆ สีน้ำตาลในระยะเริ่มแรก ต่อมาจะกลายเป็นสีเทาหรือสีเทาอ่อนไปจนถึงสีขาวบริเวณจุดกึ่งกลางของแผล ขอบแผลจะมีสีน้ำตาลแดง และล้อมรอบด้วยวงสีเหลือง ส่วนบริเวณตรงกลางของแผลจะมีสีเทาและเห็นจุดเล็ก ๆ สีดำกระจายอยู่ทั่วไป

โรคผลเน่า

โรคผลเน่า

อาการ : ผลดำ เปลือกเหี่ยวยุบ เมล็ดลีบและแห้งคั่วตันใช้ประโยชน์ไม่ได้

ปาล์มน้ำมัน

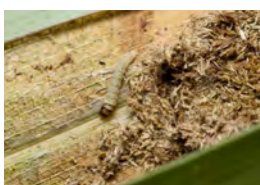
ส่วนของพืช				
ราก	ลำต้น	ใบ	ยอด	พล

หนู

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กินดอกตัวเมียและดอกตัวผู้ ตลอดจนลูกปาล์มน้ำมันทั้งดิบและสุก และนำผลปาล์มน้ำมันที่ร่วงบนพื้นดิน ไปกินใต้กองทางใบ หนูป่ามาเลย์จะเข้าทำลายปาล์มน้ำมัน ตั้งแต่ปาล์มปลูกใหม่จนถึงต้นปาล์มสิ้นอายุ การให้ผลผลิต และขยายพันธุ์รวดเร็ว จึงเป็นศัตรูปาล์มน้ำมันที่สำคัญที่สุด

แมลงดำหนาม

หนอนหัวดำ

หนอนหน้าแมว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดทำลายใบจนเหลือแต่ ก้านใบ ทำให้ผลผลิตลดลง ต้นชะงักการเจริญเติบโต

แมลงดำหนาม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายจากบริเวณยอดทำให้เกิดอาการใบแห้งที่เรียกว่า “หัวหงอก” ซึ่งแมลงดำหนามจะกัดกินใบและยอดอ่อนที่ยังไม่คลี่ ทำให้ชะงักการเจริญเติบโตพบในช่วงแล้งของทุกปี

หนอนหัวดำ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนจะกัดกินจากใบล่าง ซึ่งเป็นแหล่งสร้างอาหารเลี้ยงผล ทำให้ผลผลิตมะพร้าวเสียหาย ใบและต้นตาย และนำมูลที่ถ่ายออกมาสร้างเป็นทางยาวคล้ายอุโมงค์ห่อหุ้มลำตัวไว้ เมื่อเริ่มเข้าดักแด้จะถักเส้นใยหุ้มลำตัวยึดติดกับใบปาล์มน้ำมันและเข้าดักแด้ภายในนั้น พบในช่วงแล้งของทุกปี

โรคพลร่วง

อาการ : ผิวของผลปาล์มน้ำมัน มีลักษณะด้านกว่าผลปกติ เมื่อมีการกระทบกระเทือน ผลจะร่วงจากทะลาย ซึ่งผลจะร่วงเพียงบางส่วนเท่านั้น

โรคทะลายเน่า

อาการ : ระยะแรกพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราบนทะลายปาล์มน้ำมัน เส้นใยเจริญอยู่บริเวณช่องระหว่างผลปาล์มน้ำมันและโคนทะลาย ส่วนที่ติดทางใบ ต่อมาเส้นใยขึ้นปกคลุมทั้งทะลาย เกิดอาการผลเน่าเป็นสีน้ำตาล

โรคลำต้นเน่า

อาการ : ทางใบล่างหักพับทั้งตัวห้อยลงรอบ ๆ ลำต้น ทางยอดที่ยังไม่คลี่มีจำนวนมากว่าปกติ หากอาการรุนแรง ทางล่างจะค่อย ๆ หักตายลูกกลามจนถึงยอด ต้นปาล์มน้ำมันจะตาย ภายในลำต้นเกิดแผลสีน้ำตาลขอบแผลไม่เรียบมีสีน้ำตาลเข้ม รากมีลักษณะเปราะหักง่ายเนื้อเยื่อ ภายในรากผุเปื่อยร่วนเป็นผง

ปาล์มน้ำมัน

ส่วนของพืช

ใบ/ยอด

โรคบราวนีเยียม

อาการ : เกิดจุดแผลสีน้ำตาลที่ปลายรากอ่อนและยอดอ่อน ต่อมาแผลขยายตัวทำลายเนื้อเยื่อของรากและยอดอ่อน แผลขยายตัวทำลายเนื้อเยื่อของรากและยอดอ่อนแผลขยายตัวลุกลามเข้าสู่ต้นอ่อน

โรคใบไหม้

อาการ : ใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลมอดดูคล้ายไฟไหม้ อาการใบแห้งจากโรคนี้จะเริ่มจากใบล่างขึ้นไป ใบแห้ง ม้วนงอ มีลักษณะกรอบ ต่อมาเกิดอาการ die back การเจริญเติบโตของต้นกล้าชะงัก หรือต้นกล้าตาย

โรคลำต้นส่วนบนเน่า

อาการ : ในลำต้น แผลเน่าเริ่มจากบริเวณกาบทางแผล มีสีน้ำตาล พบเส้นใยสีขาวของเชื้อราบริเวณขอบแผล แต่ไม่ลุกลามไปถึงราก เมื่อแผลภายในลำต้นขยายตัวมาชนกัน ทำให้ต้นหักพับได้

โรคทะลายเน่า

อาการ : ระยะแรกพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราบนทะลายปาล์มน้ำมัน เส้นใยเจริญอยู่บริเวณช่องระหว่างผลปาล์ม น้ำมันและโคนทะลายส่วนที่ติดทางใบ ต่อมาเส้นใยขึ้นปกคลุมทั้งทะลาย เกิดอาการผลเน่าเป็นสีน้ำตาล

โรคกันทางใบบิด

อาการ : ใบยอดที่ยังไม่คลี่มีอาการอ่อนโค้งไม่ตั้งตรง เกิดแผลสีน้ำตาลแดงลักษณะฉ่ำน้ำที่กลางใบยอด เมื่อทางยอดคลี่ออก ก้านทางโค้งงอลงตรงบริเวณที่เกิดแผล ในบางครั้งไม่เกิดแผลแต่ทางจะโค้งงอที่กึ่งกลางทาง

โรคแอนแทรคโนส

อาการ : เกิดแผลที่ทำให้เนื้อเยื่อของพืชตาย มีลักษณะยุบตัวลง อาการแตกต่างกันตามเชื้อสาเหตุ เช่น ระยะแรกเกิดจุดสีลักษณะโปร่งแสงบริเวณใกล้ยอดหรือปลายใบ จุดเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล และขยายใหญ่ขึ้น

โรคใบจุด

อาการ : เริ่มที่ใบอ่อน เกิดจุดกลมเล็ก ๆ ขนาดเท่าปลายเข็มหมุด แต่ละจุดมีวงแหวนสีเหลืองล้อมรอบ ต่อมาใบมีสีเหลืองทั้งใบ และเริ่มแห้งเป็นสีน้ำตาล โดยเริ่มจากปลายใบเข้าหาโคนใบ ขนาดของแผลเล็กกว่าแผลที่เกิดจากโรคใบไหม้

โรคใบจุดสาหร่าย

อาการ : เกิดจุดเล็ก ๆ ขนาดเท่าหัวเข็มหมุดที่ด้านบนของใบย่อยบนทางล่าง ๆ ต่อมาเป็นตุ่มแผลสีน้ำตาลแดง มักเกิดบนทางใบที่แก่เท่านั้น

มะพร้าว

ส่วนของพืช

ลำต้น

ใบอ่อน

ใบแก่

ยอด

ผล

ด้วงแรด

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวเต็มวัยจะกัดเจาะโคนทางใบของมะพร้าว ทะลุไปถึงยอดอ่อนที่ยังไม่คลี่ ทำให้ทางใบเกิดใหม่ไม่สมบูรณ์ มีรอยขาดแหว่งเป็นริ้ว ๆ คล้ายหางปลาหรือรูปพัด

ด้วงงวง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเจาะเข้าไปในลำต้น และส่วนยอดบริเวณคอมะพร้าว ซึ่งเกิดจากการวางไข่ของตัวแก่จะเข้ากัดกินลำต้นจนเป็นโพรง ส่วนใหญ่เป็นด้วงงวงเล็กจะเข้าทำลายตามรอยของด้วงแรด และอาการบ่งชี้ที่แสดงว่าด้วงงวงทำลายคือ ยอดอ่อนเหี่ยวแห้ง ใบเหลืองสดหักพับ

ด้วงงวง

แมลงดำหนาม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนและตัวเต็มวัยจะกัดกินยอดอ่อนที่สุดของมะพร้าวที่ยังไม่คลี่ เมื่อมีการทำลายรุนแรงหลาย ๆ ใบในแต่ละต้น จะมองเห็นใบเป็นสีขาว โพลนชัดเจน

โรคใบจุด

อาการ : โรคใบจุด เกิดจุดแผลสีเหลืองอ่อน ขนาดหัวเข็มหมุด ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดง มีวงสีเหลืองล้อมรอบแผลจะขยายใหญ่ ออก มีลักษณะค่อนข้างกลม กลางแผลจะมีจุดสีน้ำตาลแดง ขอบแผลสีน้ำตาลเข้ม ในที่สุดจะขยายรวมกันทำให้ใบแห้ง ต้นมะพร้าวชะงักการเจริญเติบโตและตาย

หนอนหัวดำ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนกัดกินใบแก่ของมะพร้าว โดยใบที่ถูกทำลายจะมีลักษณะแห้งเป็นสีน้ำตาล

หนอนหัวดำ

โรคยอดเน่า

อาการ : พบแผลเน่าสีดาบริเวณตรงโคนยอด จากนั้นจะขยายลุกลามต่อไปจนทำให้ใบย่อยทั้งใบแห้งเป็นสีน้ำตาล ต้นกล้าจะเหี่ยวเฉาและแห้งตายไป

หนู

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : จะกัดกินผลอ่อน

กระรอก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายมะพร้าวให้เสียหายอย่างมาก โดยเจาะรูตามกาบใบ และเจาะผลมะพร้าวกินเนื้อภายใน

โรคผลร่วง

อาการ : โรคผลร่วง มะพร้าวร่วงก่อนกำหนด ผลที่ร่วงจะอ่อนเกินไปใช้ประโยชน์ไม่ได้

โรคเอียนกิน

อาการ : ลักษณะของผลภายนอกปกติ แต่เนื้อมะพร้าวจะมีลักษณะฟามหนาประมาณ 2 ซม. ยุกง่าย เนื้อมะพร้าวหนาไม่เท่ากัน บางแห่งไม่มีเนื้อ มีแต่กะลา ผิวของเนื้อขรุขระ

ยางพารา

ระยะการเจริญเติบโต

ราก	ลำต้น	ใบ	ผล
ปลวก ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินส่วนรากและภายในลำต้น จนเป็นโพรง ทำให้ต้นยางยืนต้นตายโดยไม่สามารถสังเกตเห็นจากภายนอกได้ จนกว่าจะชุดรากดู	โรคราสีชมพู อาการ : บริเวณที่ถูกทำลายจะเป็นรอยปริมีน้ำยางไหล ติดอยู่ตามเปลือก เมื่ออากาศชื้นจะเห็นเส้นใยสีขาวที่เปลือกยาง แผลจะขยายเป็นบริเวณกว้าง เมื่อเชื้อเจริญเต็มที่จะมองเห็นเป็นสีชมพู ได้บริเวณแผลจะมีการแตกกิ่งใหม่ ขึ้นมากมาย ใบยางเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เกิดอาการตายจากยอด	โรคใบร่วงและพ่น้ำที่เกิดจากเชื้อราไฟทอปทรา อาการ : ก้านใบเป็นรอยขีดสีน้ำตาลเข้มถึงดำตามความยาวของก้านใบ แผลบริเวณทางเข้าของเชื้อมีหยดน้ำยางเล็ก ๆ เกาะติดอยู่ เมื่อสะบัดใบเบา ๆ ใบย่อยจะหลุดทันที ต่างจากการร่วงตามธรรมชาติ ซึ่งเมื่อสะบัดใบย่อยจะไม่ร่วง หากเข้าทำลายฝักยางจะทำให้เน่า ฝักไม่แตกและไม่ร่วงหล่นตามธรรมชาติ	
หนอนทราย ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : มีพุ่มใบ 1-2 ฉัตร ทำให้พุ่มใบมีสีเหลือง เมื่อชุดดูจะพบตัวหนอนทราย	โรคเปลือกเน่า อาการ : ระยะแรกจะเป็นรอยบวมสีจางบนเปลือกงอกใหม่ เหนือรอยกรีดต่อมาแผลนั้นจะมีเส้นใยของเชื้อราสีเทา ขึ้นปกคลุม และขยายลุกลามเป็นแถบขนานไปกับรอยกรีด ทำให้เปลือกบริเวณดังกล่าวนี้เน่าหลุดเป็นแฉก เหลือแต่เนื้อไม้สีดำ	โรคราแป้ง อาการ : ใบอ่อนร่วง ใบที่ไม่ร่วง แผ่นใบจะมีแผลขนาดไม่แน่นอนมีปุย เชื้อราสีขาวเทาปกคลุมอยู่ ต่อมาแผลจะเป็นรอยด่างสีเหลืองซีดและกลายเป็นสีน้ำตาล ดอกยางมีปุย เชื้อราปกคลุมก่อนที่จะดำแล้วร่วง	
โรครากขาว อาการ : ระบบรากถูกทำลาย เป็นระยะที่รุนแรง พุ่มใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแกมส้ม ใบร่วงหมดทั้งต้น ขอบใบม้วนเข้าด้านใน ที่รากจะเห็นเส้นใยแผ่คลุมผิวราก	โรคเส้นดำ อาการ : เหนือรอยกรีดเป็นรอยขีด ต่อมาเป็นรอยบวมสีดำ หรือสีน้ำตาลดำตามแนวยาวของลำต้น เมื่อเฉือนเปลือกบริเวณรอยบวมสีดำ จะเห็นลายเส้นสีดำบนเนื้อไม้ และอาจลุกลามลงใต้รอยกรีด ถ้าอาการรุนแรง เปลือกบริเวณที่เป็นโรคปริเน่า มีน้ำยางไหล เปลือกเน่าหลุดออกมา ถ้าเชื้อเข้าทำลายไม่รุนแรง เปลือกงอกใหม่จะเป็นพุ่มปม	โรคใบจุดก้างปลา อาการ : ใบอ่อนจะเป็นแผลจุดกลมขอบแผลสีน้ำตาลดำ กลางแผลสีซีดหรือเทา ถ้ารุนแรงใบจะบิดงอและร่วง ระยะใบเพสลาดแผลจะกลมทึบสีน้ำตาลหรือดำ ขอบแผลสีเหลืองและขยายลุกลามเข้าไปตามเส้นใบ ทำให้แผลมีลักษณะคล้ายก้างปลา เนื้อเยื่อบริเวณรอยแผลมีสีเหลืองถึงน้ำตาลและใบร่วงในที่สุด	
โรคเปลือกแห้ง	โรคเปลือกแห้ง		

ไม้พาล-ไม้ยืนต้น

ส่วนของพืช

ใบ/ยอด

มวлча

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใบอ่อน และใบเพสลาด ใบชาที่ถูกทำลายมีรอยแผลไหม้เป็นจุดเล็ก ๆ หรือยอดอ่อน ใบอ่อนหงิกงอ

ไรแดง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใบอ่อน และยอดอ่อนของชา ทำให้ใบชาที่ถูกทำลายหด หงิกงอ

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใบทำให้ใบชาหงิกงอ และม้วนต่ำลง

หนอนม้วนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : นำใบชาและยอดอ่อนมาติดกันแล้วกัดกิน ทำให้ใบและยอดอ่อนเสียหาย

โรคใบพอง

อาการ : ผิวใบด้านบนจะบวมส่วนด้านล่างชูนออก มักพบมากในฤดูฝน

พืชไร่เศรษฐกิจของประเทศไทย

พืชไร่ที่มีบทบาทการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช
มีหลายชนิด ดังนี้

1. ข้าว	6. ทานตะวัน
2. ข้าวโพด	7. ฝ้าย
3. ถั่วเขียว	8. มันสำปะหลัง
4. ถั่วลิสง	9. สับปะรด
5. ถั่วเหลือง	10. อ้อย

ระยะกล้า	ระยะแตกกอ	ระยะตั้งท้อง	ออกรวง	เก็บเกี่ยว

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายต้นข้าว โดยการดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณโคนต้นข้าว ทำให้ต้นข้าวมีอาการใบเหลืองแห้ง ลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อม ๆ เรียก "อาการไหม้" การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มักพบมากในสภาพอากาศแห้งแล้ง

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เพลี้ยจักจั่นสีเขียว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบข้าวและลำต้น ทำให้ข้าวชะงักการเจริญเติบโต อาจแห้งตายได้ถ้ามีปริมาณมาก และเป็นแมลงพาหะนำโรควุ้นสีส้มมาสู่ข้าว ทำให้ต้นข้าวแคระแกร็น ใบเหลือง ออกรวงไม่สม่ำเสมอ เมล็ดลีบ

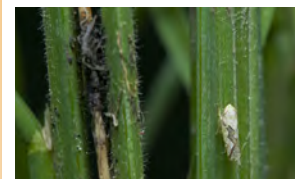
หนอนกระทุงกล้า

หนอนกระทุงกล้า

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนระยะแรกกัดกินผิวใบ เมื่อตัวโตขึ้นกัดกินต้นกล้าในเวลา กลางคืน เหลือไว้แต่ก้านใบโผล่อยู่เท่านั้น และจะกัดกินลำต้นกล้าระดับพื้นดิน ทำให้มีลักษณะเหมือนควายกิน ความเสียหายทั้งหมดอาจเกิดขึ้นภายใน 1-2 วัน เท่านั้น การระบาดของแมลงชนิดนี้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นใน การทำนาหว่านน้ำตม

เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและกาบใบข้าว ข้าวที่ถูกทำลายปลายใบจะแห้ง และขอบใบเปลี่ยนเป็นสีส้ม ต่อมาข้าวทั้งใบจะ เป็นสีส้มและขอบใบหงิกงอ อาการของโรคจะปรากฏที่ใบแก่ก่อน

เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก

หนอนกอข้าว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนทำลายกาบใบ ทำให้กาบใบมีสีเหลืองหรือน้ำตาล จะเห็นเป็นอาการซ้ำๆ เมื่อฉีกกาบใบดู จะพบตัวหนอน เมื่อตัวหนอนโตขึ้นจะเข้ากัดกินส่วนของลำต้น ทำให้เกิดอาการใบเหี่ยวในระยะแรก ใบและยอดที่ถูกทำลายจะเหลืองในระยะ ต่อมา ซึ่งการทำลายในระยะข้าวแตกกอนี้ทำให้เกิดอาการ "ยอดเหี่ยว" (deadheart) ถ้าหนอนเข้าทำลายในระยะข้าวตั้งท้องหรือหลังจาก ข้าวออกรวงจะทำให้เมล็ดข้าวลีบทั้งรวง รวงข้าวมีสีขาวเรียกอาการนี้ว่า "ข้าวหัวหงอก"

หนอนกอข้าว

ข้าว

ระยะการเจริญเติบโต

ระยะกล้า	ระยะแตกกอ	ระยะตั้งท้อง	ออกรวง	เก็บเกี่ยว

แมลงหาล้า

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากกาบใบข้าวบริเวณโคนต้นข้าว ทำให้บริเวณที่ถูกทำลายเป็นสีน้ำตาลแดงหรือเหลือง ขอบใบข้าวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลคล้ายข้าวเป็นโรคไหม้ การทำลายในระยะข้าวแตกกอทำให้ต้นข้าวแคระแกร็น และการแตกกอลดลง ถ้าทำลายหลังระยะข้าวตั้งท้องทำให้ข้าวออกรวงไม่สม่ำเสมอ เมล็ดลีบ ต้นข้าวอาจเหี่ยวตายได้ ถ้ามีแมลงจำนวนมากทำให้ต้นข้าวแห้งไหม้คล้ายกับถูกเพลิงไหม้กระโดดสีน้ำตาล

แมลงบัว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนทำลายยอดที่กำลังเจริญ ทำให้เกิดเป็นหลอดลักษณะคล้ายหลอดหอม หลอดจะปรากฏภายใน 1 สัปดาห์ ต้นข้าวและกอข้าวที่ถูกทำลายจะมีการแคระแกร็น เตี้ย ลำต้นกลม มีสีเขียวเข้ม ยอดที่ถูกทำลายไม่สามารถออกรวงได้ ทำให้ผลผลิตข้าวลดลงมาก ระยะข้าวแตกกอจะเป็นระยะที่บัวเข้าทำลายมาก

แมลงสิง

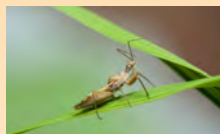
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยใช้ปากแทงดูดกินน้ำเลี้ยงจากเมล็ดข้าว ในระยะเป็นน้ำนม แต่สามารถดูดกินเมล็ดข้าวทั้งเมล็ดอ่อนและเมล็ดแข็ง ถ้าดูดกินเป็นเวลานานทำให้เมล็ดลีบหรือเมล็ดไม่สมบูรณ์ ผลผลิตข้าวลดลง แมลงสิงเริ่มพบในต้นฤดูฝน

หนอนกอใบข้าว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ใบข้าวถูกทำลายในระยะข้าวตั้งท้องทำให้เมล็ดข้าวลีบ พบระบาดมากขึ้นในพื้นที่ที่ปลูกข้าว 2 รอบ (นาปี และนาปรัง) และมีการใช้ปุ๋ยเคมีมาก สามารถระบาดได้ทุกสภาพแวดล้อมแต่จะระบาดมากในช่วงฤดูฝน

หนอนกอข้าว

หนอนกอใบข้าว

มวนเขียวข้าว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายต้นข้าวด้วยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ใบอ่อน ดอก และเมล็ด ซึ่งจะทำให้เมล็ดข้าวลีบ และร่วงหล่นในที่สุด

หนอนม้วนใบข้าว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ฝัเสื้อหนอนม้วนใบข้าววางไข่ที่ใบอ่อน เมื่อตัวหนอนฟักออกมาจะแทะผิวใบข้าวส่วนที่เป็นสีเขียว ทำให้เห็นเป็นแถบยาวสีขาว มีผลให้การสังเคราะห์แสงลดลง หนอนจะใช้ใยเหนียวที่สกัดจากปาก ดึงขอบใบข้าวเพื่อห่อหุ้มตัวหนอน หนอนจะทำลายใบข้าวทุกระยะการเจริญเติบโตของข้าว ในระยะข้าวออกรวงหนอนจะทำลายใบธง ซึ่งมีผลต่อผลผลิตเพราะทำให้ข้าวมีเมล็ดลีบน้ำหนักลดลง

ระยะกล้า	ระยะแตกกอ	ระยะตั้งท้อง	ออกรวง	เก็บเกี่ยว

โรคไหม้

อาการระยะกล้า ใบมีแผลจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล แผลสามารถขยายกระจายทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้

อาการระยะแตกกอ พบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ที่บริเวณข้อต่อ ใบจะมีลักษณะแผลช้ำสีน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกาบใบเสมอ

อาการระยะออกรวง (ระยะออกรวง) ถ้าข้าวเพิ่งจะเริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะลีบหมด แต่ถ้าเป็นโรคตอนรวงข้าวแก่ใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลช้ำสีน้ำตาลที่บริเวณคอรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหาย พบมากในนาหว่านที่ข้าวหนาแน่น อับลม ใส่ปุ๋ยอัตราสูง เชื้อสามารถติดไปกับเมล็ดข้าว น้ำ ลม เศษฟางข้าว

โรคใบจุดสีน้ำตาล

อาการ : แผลที่ใบข้าว พบมากในระยะแตกกอมีลักษณะเป็นจุดสีน้ำตาล รูปกลมหรือรูปไข่ ขอบนอกสุดของแผลมีสีเหลือง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-1 มิลลิเมตร แผลที่มีการพัฒนาเต็มที่ขนาดประมาณ 1-2 x 4-10 มิลลิเมตร บางครั้งพบแผลไม่เป็นวงกลมหรือรูปไข่ แต่จะเป็นรอยเปื้อนคล้ายสนิมกระจายทั่วใบจนใบข้าว แพร่ระบาดจากสปอร์ของเชื้อราปลิวไปตามลม และติดไปกับเมล็ด

โรคใบหจิก (โรคจุ)

อาการ : ข้าวต้นเตี้ย ใบสีเขียวเข้มแคบและสั้น ใบใหม่แตกช้ากว่าปกติ เมื่อแตกพุ่งขึ้นมาไม่ค่อยสมบูรณ์ ปลายใบบิดเป็นเกลียว ที่เรียกว่า โรคใบหจิก นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นขอบใบแห้งงว่นและเส้นใบวมโป่งเป็นแนวยาวทั้งที่ใบและกาบใบ ข้าวที่เป็นโรคออกรวงล่าช้าและให้รวงไม่สมบูรณ์ รวงให้เมล็ดลีบเป็นส่วนใหญ่ เมล็ดต่างเสียคุณภาพเป็นจำนวนมาก โรคใบหจิกเกิดจากเชื้อไวรัสสามารถถ่ายทอดได้โดยเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เป็นแมลงพาหะ และเชื้อไวรัสสามารถคงอยู่ในตอซัง และหญ้าบางชนิด

โรคเมล็ดด่าง

อาการ : แผลเกิดจุดสีน้ำตาลหรือดำที่เมล็ดบนรวงข้าว บางส่วนก็มีลายสีน้ำตาลดำ และมีสีเทาปนชมพู ทั้งนี้เพราะมีเชื้อราหลายชนิดที่สามารถเข้าทำลาย และทำให้เกิดอาการต่างกันไป การเข้าทำลายของเชื้อรามักจะเกิดในช่วงดอกข้าวเริ่มโผล่จากกาบหุ้มรวงจนถึงระยะเมล็ดข้าวเริ่มเป็นน้านม และอาการเมล็ดด่างปรากฏเด่นชัดในระยะใกล้เก็บเกี่ยว

โรคเมล็ดด่าง

ข้าวโพด

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก	การเจริญเติบโตของราก ลำต้น ใบ และเริ่มติดดอก	ออกไหม	ติดฝัก	เก็บเกี่ยว

มอดดิน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ทำลายพืชในระยะตัวเต็มวัย ต้นกล้าข้าวโพดจะเสียหาย ต้นที่ถูกกัดทำลายจะแตกแขนงชะงัก การเจริญเติบโต ทำให้ข้าวโพดแก่ไม่พร้อมกัน ฝักลีบเล็กหรือไม่ติดฝัก พบในระยะกล้า

หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนจะเข้าทำลายส่วนยอด ช่อดอกตัวผู้ และลำต้น ทำให้ต้นชะงัก การเจริญเติบโต หักล้มง่าย เมื่อมีการระบาดของรุนแรงจะเข้าทำลายฝัก

หนอนกระทู้หอม

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ต้นที่ถูกทำลายมาก ๆ จะไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ฝักลีบเล็กไม่สมบูรณ์ หนอนกระทู้ข้าวโพดจะระบาดทำลายข้าวโพดตั้งแต่อายุประมาณ 20 วัน ไปจนกระทั่งออกฝัก และจะทำลายในระยะที่เป็นตัวหนอนเท่านั้น และหนอนจะเจาะทำลายก้านดอกเกสรตัวผู้รวมทั้งลำต้น

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอด ใบอ่อน ช่อดอกตัวผู้ ปลายไหม และฝัก ทำให้การติดเมล็ดไม่สมบูรณ์ ฝักลีบ ถ่ายมูลหวานทำให้เกิดราดำ คุณภาพฝักลดลง

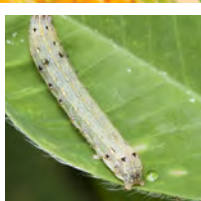
เพลี้ยอ่อน

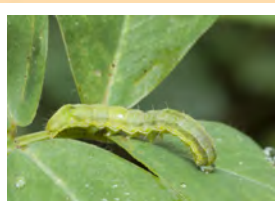
หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด

หนอนเจาะสมอฝ้าย

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินเส้นไหม เจาะเข้าไปอาศัยกัดกินปลายฝัก ทำให้ฝักเสียหาย พบการทำลายในระยะเริ่มออกดอกตัวผู้

หนอนกระทู้

หนอนเจาะสมอฝ้าย

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ระยะต้นอ่อน ดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณ ใบ ทำให้ต้นแคระแกร็น ขอบใบเป็นสีน้ำตาลเพลี้ยไฟดอกไม้ฮาวาย ระบาดระยะข้าวโพดออกฝัก โดยเฉพาะที่ไหมทำให้ฝักไม่ติดเมล็ด หรือทำลายฝักเสียหายเพียงเล็กน้อยแต่อาจเป็นทางเข้าของเชื้อ *Fusarium spp.* ทำให้ฝักเน่า

ข้าวโพด

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก

การเจริญเติบโตของราก ลำต้น ใบ และเริ่มติดดอก

ออกไหม

ติดฝัก

เก็บเกี่ยว

โรคร่นที่ด่าง
หรือโรคใบไหม้

โรคร่นที่ด่างหรือโรคใบไหม้

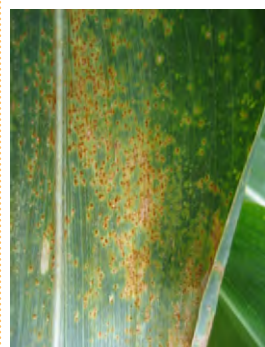
อาการ : ยอดมีข้อถี่ ต้นแคระแกร็น ใบเป็นทางสีขาวเขียวอ่อนหรือเหลืองอ่อน ไปตามความยาวของใบ พบผงสปอร์สีขาวเป็นจำนวนมากใต้ใบในเวลาเช้ามีดติดฝักแต่ไม่มีเมล็ด

โรคใบไหม้แผลเล็ก

โรคใบไหม้แผลเล็ก

อาการ : ระยะแรกเกิดจุดเล็กๆ สีเขียวอ่อนฉ่ำน้ำ ต่อมาแผลขยายไปตามเส้นใบ เกิดเป็นแผลไหม้ บริเวณกลางแผลมีสีเทา ขอบแผลสีน้ำตาล ขนาดของแผลไม่แน่นอนส่วนใหญ่เกิดกับใบล่าง

โรคราสนิม

โรคราสนิม

อาการ : ระยะแรกพบเป็นแผลจุดนูนสีน้ำตาลแดง ขนาด 0.2-1.3 มิลลิเมตร ต่อมาแผลจะแตกเห็นเป็นผงสีสนิม ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้ใบแห้งตาย

ถั่วเขียว

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก	ต้นกล้า	เจริญเติบโต	ออกดอก	ติดฝัก	ฝักแก่	เก็บเกี่ยว

หนอนแมลงวันเจาะลำต้น

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : เริ่มทำลายตั้งแต่ถั่วเขียวมีใบจริงคู่แรก และเป็นอันตรายมากที่สุดเมื่อต้นยังเล็ก หนอนจะซ่อนไขกัดกินเนื้อเยื่อแกนกลางลำต้น หรือเนื้อเยื่อรอบ ๆ ลำต้นในระดับผิวดิน ทำให้เนื้อเยื่อลำต้นเน่าเปื่อย

หนอนกระทู้ผัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนมีสีเขียวหรือน้ำตาลอ่อนมีจุดสีดำ 2 จุดด้านข้าง โดยจะแทะกินผิวใบพืชเหลือไว้แต่เส้นใบ เมื่อผิวใบแห้งจะเห็นเป็นสีขาว ทำให้ใบขาดเป็นรูทั้งต้น

หนอนกระทู้ผัก

หนอนเจาะดอกและฝัก

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวหนอนซ่อนไขเข้าไปกัดกินภายในดอกและฝัก โดยเจาะฝักอ่อนเล็ก ๆ ภายในดอก เป็นแมลงที่สำคัญที่สุดของถั่วเขียวผิวมันและผิวดำ ทำให้ผลผลิตเสียหายเกือบ 100%

เพลี้ยไฟ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนอ่อนต่าง ๆ ของพืช ทำให้ใบหงิกงอ บิดเบี้ยว แห้งกรอบ ดอกร่วง ติดฝักน้อย

หนอนเจาะดอกและฝัก

ด้วงถั่วเขียว

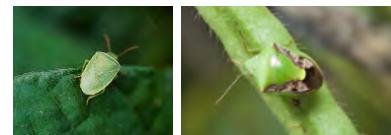
ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ระยะหนอนเป็นระยะเดียวที่ทำลายเมล็ด เมื่อฟักออกจากไข่ แล้วเจาะเข้าไปอาศัยและกัดกินเนื้อภายในเมล็ด และเจาะรูกลมออกมาภายนอก

ไรขาว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : มักทำลายระยะถั่วออกดอก โดยการดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใบ ทำให้ใบที่เกิดใหม่เล็กผิดปกติ หยาดปร้านและยอดหด

มวนเขียวข้าวและมวนเขียวถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายถั่วเขียวโดยดูดกินน้ำเลี้ยงของพืช พบการระบาดเมื่อถั่วเขียวเริ่มติดฝักอ่อนแล้ว ทำให้ฝักอ่อนบิดงอ ฝักลีบไม่ติดเมล็ด

มวนเขียวข้าวและมวนเขียวถั่ว

ถั่วเขียว

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก

ต้นกล้า

เจริญเติบโต

ออกดอก

ติดฝัก

ฝักแก่

เก็บเกี่ยว

โรครากและโคนเน่า

อาการ : รากเน่าเป็นสีน้ำตาล โคนต้นส่วนที่ติดดินและผิวนอกของรากรอบๆ โคนต้นเน่าเป็นแผลสีน้ำตาล ในแปลงมีความชื้นสูงอาการของโรคจะลุกลามอย่างรวดเร็ว

โรคราแป้ง

อาการ : ในระยะออกดอกจะทำให้ต้นแคระแกร็น ติดฝักน้อย ฝักและเมล็ดมีขนาดเล็กลง ฝักที่มีเชื้อราสีขาวคล้ายผงแป้งขึ้นคลุมฝักจะบิดเบี้ยว แคระแกร็น และเมล็ดไม่สมบูรณ์ พบระบาดในช่วงอากาศแห้ง-เย็น

โรครากปม

อาการ : เกิดจากไส้เดือนฝอยรากปม มีการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบน้อยกว่าต้นปกติ ใบเหลืองซีด รากของถั่วเขียวรวมพองโตเป็นปมทั้งส่วนของรากฝอยและรากใหญ่บริเวณโคนต้น พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน

โรคใบจุดสีน้ำตาล

อาการ : พบแผลบนใบเป็นจุดสีน้ำตาลค่อนข้างกลม ขอบแผลไม่สม่ำเสมอตรงกลางแผลมีสีเทา ใบเหลืองแห้งและร่วงหล่น จะรุนแรงมากขึ้นในระยะก่อนเก็บเกี่ยว ทำให้ฝักลีบ และขนาดเมล็ดเล็กลง

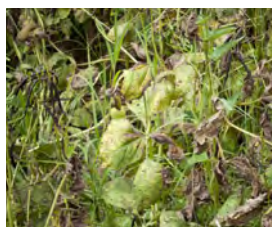
โรครากปม

โรคในถั่ว

โรครากดำ

อาการ : ใบสีเหลืองซีด ทั่วทั้งกอ ยืนต้นตาย เมื่อถอนรากจะมีเมล็ดคล้ายผงดำพบระบาดในระยะใกล้เก็บเกี่ยว ทำให้ถั่วที่เป็นโรคแก่ก่อนแปลงที่ไม่เป็นโรค เมล็ดลีบไม่สมบูรณ์ มีผลกระทบต่อผลผลิตได้มาก

โรคใบจุดสีน้ำตาล

ถั่วลิสง

ระยะการเจริญเติบโต

พัฒนาของใบและข้อ   พัฒนาของดอก   สร้างใบมี   สร้างฝัก   การพัฒนาของเมล็ด   ฝักพัฒนาสมบูรณ์พร้อมเก็บเกี่ยว

หนอนชอนใบ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนเข้าไปกัดกินเนื้อเยื่อของใบเหลือไว้แต่ผิวใบด้านบนและด้านล่าง ต่อมาใบแห้งเป็นสีขาว ชักใยเอาใบถั่วมารวมกัน ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้ต้นถั่วแคระแกร็นใบร่วงหล่น

หนอนชอนใบ

เพลี้ยอ่อน

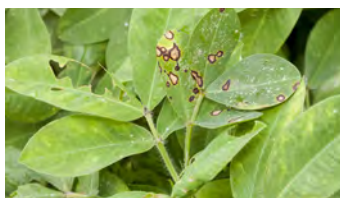
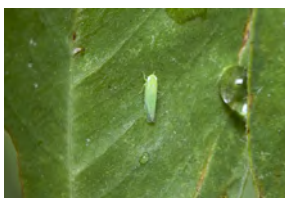
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงตามยอดอ่อน ใบอ่อน ดอก และเข็ม ทำให้ต้นแคระแกร็น ใบอ่อนและยอดอ่อนหงิกงอ ดอกร่วง

เพลี้ยอ่อน

เพลี้ยไฟ

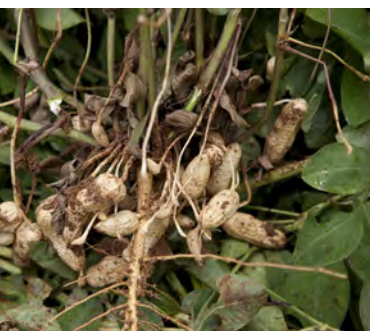
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงตามยอดอ่อน ใบ และดอก ทำให้ใบหงิกงอ บิดเบี้ยวมีรอยขีดข่วน ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้ยอดไหม้และตาย

เพลี้ยไฟ

ไส้เดือนดิน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : เจาะเปลือกถั่วเป็นรูแล้วกัดกินเมล็ดในฝัก หลังจากนั้นจะนำดินเข้าไปไว้ในฝักแทนเมล็ดที่ถูกทำลาย

ถั่วลิสง

ระยะการเจริญเติบโต

พัฒนาของใบและข้อ   พัฒนาของดอก   สร้างใบมี   สร้างฝัก   การพัฒนาของเมล็ด   ฝักพัฒนาสมบูรณ์พร้อมเก็บเกี่ยว

โรคยอดไหม้

อาการ : ยอดอ่อนและใบยอดเป็นแผลเซลล์ตายมีสีเหลือง ก้านใบและกิ่งโค้งงอ ถ้าเป็นโรคในระยะกล้าถั่วลิสงจะตายหรือแคระแกร็นไม่ติดฝัก ถ้าเป็นโรคระยะต้นโต ทำให้การติดฝักลดลง

โรคใบจุด

อาการ : แผลเป็นจุดสีดำหรือสีน้ำตาล ขนาด 1-8 มิลลิเมตร ขอบแผลอาจมีวงสีเหลือง ล้อมรอบระยะแรกพบที่ใบล่าง และลุกลามสู่ใบบน อาการรุนแรงทำให้ใบเหลือง ขอบใบบิดเบี้ยว ไหม้แห้งดำ และร่วงก่อนกำหนด

โรคยอดไหม้

โรคลำต้นเน่า

อาการ : ยอด กิ่ง และลำต้น เหี่ยวยุบเป็นหย่อมๆ พบแผลเน่าที่ส่วนสัมผัสกับผิวดิน บริเวณที่ถูกทำลายจะมีเส้นใยสีขาว พบพืชเป็นโรคในช่วงหลังจากติดฝักถึงเก็บเกี่ยว

โรคโคนเน่า

อาการ : ต้นเหี่ยวเหลือง ยุบตัว โคนต้นเป็นแผลสีน้ำตาล พบกลุ่มสปอร์สีดำปกคลุมบริเวณแผล เมื่อถอนขึ้นมาส่วส่วนลำต้นจะขาดจากส่วนราก พบโรคทุกแหล่งและทุกฤดูปลูก

โรคราสนิม

อาการ : แผลเป็นตุ่มสีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม ขนาดเท่าหัวเข็มหมุด กระจายทั่วบนใบ ต่อมาแผลจะแตก พบสปอร์ของเชื้อราสีน้ำตาลคล้ายสนิมเหล็กจำนวนมาก ครอบคลุมบริเวณปากแผล

โรคราสนิม

ถั่วเหลือง

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก	ต้นกล้า	เจริญเติบโต	ออกดอก	ติดฝัก	ฝักแก่	เก็บเกี่ยว

หนอนแมลงวันเจาะต้นถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : หนอนเจาะไขซอนเข้าไปกัดกินที่ไส้กลาง ของลำต้นและใต้ผิวเปลือกบริเวณโคนต้น แล้วเข้าดักแด้ ทำให้ต้นถั่วเหลือง แคระแกร็น ผลผลิตลดลง ระบาดรุนแรงในระยะกล้า

หนอนเจาะฝักถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : วางไข่เป็นฟองเดี่ยว ๆ ที่กลีบดอก ฝักอ่อนหนอนจะ เจาะเข้าไปกัดกินอยู่ภายในฝัก จะเจาะฝัก ออกมาเพื่อเข้าดักแด้ตาม เศษซากพืช ระบาดรุนแรงในระยะติดฝัก เมื่ออากาศแห้งแล้งและอุณหภูมิสูง โดยจะกัดกินเมล็ด ภายในฝักทำให้เสียหาย

แมลงหริ้วขาว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : วางไข่เป็นฟองเดี่ยวสีเหลืองอ่อน ตัวอ่อนมีลักษณะ คล้ายรูปไข่สีเหลืองปนเขียว ตัวอ่อน และตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบถั่ว ทำให้ต้นแคระแกร็น ฝักผิดปกติ เป็นพาหะนำโรคใบยอดย่น

มวนเขียวข้าว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและฝักอ่อน ทำให้ฝักลีบ

มวนเขียวถั่ว

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและฝักอ่อน ทำให้ฝักลีบ

มวนถั่วเหลือง

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและฝัก ทำให้ฝักลีบ

หนอนเขนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ใบแห้งสีขาว ถ้าระบาดรุนแรงทำให้ต้นแคระแกรน ใบร่วงหล่น จะพบมากในถั่วที่ปลูกต้นฤดูและจะระบาดรุนแรง ถ้าอากาศ แห้งแล้ง ฝนไม่ตกหรือทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน โดยหนอนจะกัดกินซอนใบระหว่างผิวใบ และทำลายด้านใต้ใบมากกว่าบนผิวใบ

หนอนม้วนใบ

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : กัดกินใบจนเหลือแต่เส้นใบ

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะ:การทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ยอดอ่อน และลำต้น ทำให้ต้นแคระแกร็น ใบอ่อน ยอดอ่อนหงิกงอ พบเห็นทั่วไปตาม แหล่งปลูกถั่วลิสงทั่วประเทศ มักเกิดระบาดในช่วงอากาศแล้ง ฝนไม่ตกตามปกติ

ถั่วเหลือง

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก

ต้นกล้า

เจริญเติบโต

ออกดอก

ติดฝัก

ฝักแก่

เก็บเกี่ยว

โรคราน้ำค้าง

อาการ : เป็นแผลจุดสีเหลืองแกมเขียวด้านบนของใบ ต่อมาขยายใหญ่แล้วเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ขนาดแผลไม่แน่นอน พบเส้นใยสีเทาของเชื้อราบริเวณแผลด้านใต้ใบ

โรคราสนิม

อาการ : เริ่มแรกพบบนใบจริงคู่แรกเมื่อถั่วเหลืองอยู่ในระยะฝักอ่อน โดยพบเป็นแผลจุดเล็ก ๆ สีน้ำตาลแดง ใต้ใบมีขุยสีน้ำตาลแดงของสปอร์ของเชื้อราคล้ายสีสนิม สปอร์จะฟุ้งขึ้นไปยังส่วนบน ๆ ทำให้ใบแห้งเปลี่ยนสีเป็นสีเหลืองและสีน้ำตาลใบร่วงก่อนกำหนด ฝักลีบเล็กและผลผลิตลดลงมาก

โรคใบจุดนูน

อาการ : มีลักษณะเป็นแผลจุดสีเขียวแกมเหลืองที่ใต้ใบ ถ้าอาการรุนแรง ใบจะเหลืองและร่วงก่อนกำหนด ระบาดรุนแรงในช่วงที่มีอากาศร้อนอบอ้าว เข้าทำลายได้ง่าย

โรคใบจุดนูน

โรคเน่าดำ

อาการ : ลักษณะการเหี่ยวจะค่อย ๆ เกิดทีละน้อย โดยในระยะเริ่มต้นของการเหี่ยวจะสังเกตได้ยากมักพบอาการเมื่อต้นถั่วเหลืองแสดงอาการใบเหลือง ปลายใบแห้งและยืนต้นตาย ทำให้ผลผลิตลดลงอย่างมาก

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : พบบนใบและฝัก อาการที่พบบนใบในระยะแรกพบแผลจุดสีน้ำตาลขนาดเล็ก 2-3 มิลลิเมตร เชื้อที่เข้าทำลายเส้นกลางใบของใบอ่อน จะทำให้ใบย่นหงิกงอ อาการที่ฝักจะเกิดเป็นจุดสีน้ำตาลเรียงต่อกัน เป็นรอยขีดบนฝักหรือเป็นกลุ่ม เมล็ดในฝักจะลีบและยุ่น

งานตะวัน

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มงอก

ต้นกล้า

เจริญเติบโตทางใบ

ออกดอก

พัฒนาเมล็ด

เมล็ดแก่

เก็บเกี่ยว

โรคใบจุดหรือลำต้นไหม้

อาการ : ใบมีแผลสีน้ำตาลเข้ม เกิดที่บริเวณใบแก่มากกว่าใบอ่อน แผลขยายใหญ่ไหม้ลุกลามติดกันทำให้ใบแห้งตาย ลำต้นมีแผลบวมลึกลับเกิดรอยแตกแยกตรงกลาง ในระยะออกดอก ทำให้กลีบดอกเกิดจุดแผลกลมเล็ก ฉ่ำน้ำ สีน้ำตาลเข้ม กลีบดอกเน่าและร่วงก่อนกำหนด ฐานรองดอก จะเกิดเป็นจุดแผลบวมลึกลงไปในเซลล์พืช ทำให้เกิดอาการเน่าสีน้ำตาลเข้มไปทั้งจานดอก รวมทั้งเมล็ดจะเกิดเป็นโรคเมล็ดเน่าหรือจานดอกเน่า ทำลายได้ทุกระยะตั้งแต่ต้นกล้าถึงระยะเก็บเกี่ยว

โรคเน่าดำหรือชาโคลรอน

อาการ : ลำต้นจะมีขนาดเล็กกว่าปกติ ใบเหี่ยวลู่ลงแห้งติดคาต้น ลำต้นส่วนที่ติดผิวดินเกิดแผลสีน้ำตาลดำลุกลามจากโคนต้นไปตามส่วนต่าง ๆ ของลำต้นและราก เมื่อผ่าดูภายในจะพบฝุ่นผงเมล็ดกลมเล็กสีดำหรือเทาดำกระจายอยู่ในเนื้อเยื่อพืชทั่วทุกส่วนและปิดกั้นช่องทางลำเลียงน้ำและอาหาร ทำให้ต้นทานตะวันเหี่ยวแห้งตาย

โรคใบหงิก

อาการ : ใบหงิกงอเป็นรูปถ้วยหงายตั้งแต่ใบยอดลงมาถึงกลางต้น ด้านล่างใบจะพบลักษณะของเส้นกลางใบและเส้นแขนงโป่งพองจนเห็นได้ชัด บริเวณเนื้อใบจะมีเส้นใบฝอยสีเขียวเข้มกระจายทั่วไป ทำให้ใบหย่น ต้นแคระแกร็นจนไม่สามารถให้ดอก

หนอนเจาะสมอฝ้าย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : กัดกินเมล็ดและเจาะจานดอก ทำให้ออกเน่าเสียหาย การทำลายรุนแรง ผลผลิตจะเสียหายมาก

หนอนเจาะสมอฝ้าย

หนอนกระทุ้พัก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนแทะกินเฉพาะผิวใบพืช เหลือไว้แต่เส้นใบ สังเกตเห็นเป็นสีขาว ๆ หนอนโตจะกัดกินใบขาดเป็นรูทั่วทั้งต้น และยังกัดกินกลีบดอกและใบเลี้ยงเสียหาย

เพลี้ยจักจั่น

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยชอบดูดกินน้ำเลี้ยงที่ด้านใต้ใบ ทำให้ใบพืชหงิกงอ ขอบใบม้วนขึ้นด้านบน ถ้าระบาดรุนแรงจะทำให้ขอบใบแห้งหรือใบไหม้ ผลผลิตลดลง

เพลี้ยจักจั่น

ฟ้าย

ระยะการเจริญเติบโต

เริ่มปลูก และมีการเจริญเติบโตทางลำต้น

ออกดอก

ติดสมอ

เก็บเกี่ยว

แมลงหวี่ขาว

หนอนเจาะสมอฟ้าย

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนกัดกินใบ ดอก และสมอฝ้ายทุกขนาด ทำให้ดอกร่วง หนอนเจาะฐานของสมอเข้าไปกินภายใน ถ่ายมูลไว้บนสมอและรื้อประดับดอก ทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง

แมลงหวี่ขาว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบฝ้ายและถ่ายมูลทำให้เกิดราดำ ใบฝ้ายร่วงเร็วกว่าที่ควรและทำให้เส้นใยฝ้ายสกปรก

เพลี้ยอ่อน

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณใต้ใบอ่อนของฝ้าย ทำให้ยอดฝ้ายชะงักการเจริญเติบโต และเป็นพาหะนำโรคใบหงิก แพร่ระบาดทั่วทุกภาคของประเทศ และทุกระยะการเจริญเติบโต

เพลี้ยจักจั่น

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบและยอด ทำให้ต้นอ่อนแคระแกร็นหรือตาย ขอบใบเป็นสีน้ำตาลถึงแดง ใบกรอบแห้งและงุ้มลง ต่อมาใบ ดอกและสมอจะร่วง

เพลี้ยไฟ

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยเจาะเยื่อใบฝ้ายและดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้บริเวณผิวใบด้านล่างมีสีเงิน หลังจากนั้นใบจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เหี่ยว และร่วง ถ้าเพลี้ยไฟเข้าทำลายฝ้ายในระยะต้นอ่อนอย่างรุนแรง อาจทำให้ฝ้ายชะงักการเจริญเติบโตหรือตาย

โรคใบหงิก

อาการ : ใบมีขนาดเล็ก ใบอ่อนมีเส้นใบสีเขียวอ่อนกว่าปกติ ใบยอดหงิกม้วนหรืองุ้มลง ช่วงข้อต่อของลำต้นสั้น ถ้าเป็นโรคตั้งแต่ระยะกล้า ต้นจะแคระแกร็น ไม่ให้ผลผลิต ถ้าเกิดโรคกับต้นฝ้ายที่มีอายุมาก ใบยอดจะเป็นพุ่ม เปราะและกรอบ มีจำนวนสมอน้อยลง มีเพลี้ยอ่อนฝ้ายเป็นพาหะ

โรคเหี่ยว

อาการ : ทำให้เจริญเติบโตช้า ต้นแคระแกร็น ใบเหี่ยวร่วงและต้นแห้งตาย ถ้าเกิดกับต้นฝ้ายที่มีอายุมาก ใบฝ้ายจะเริ่มเหลืองเป็นจุดอยู่ในระหว่างเส้นใบ แผลขยายกว้างขึ้น ตรงกลางแผลแห้ง ใบร่วง เหลือแต่ใบยอด

โรคใบไหม้ ใบจุดเหลือง ก้านดำ หรือ สมอเน่า

อาการ : ผลมีลักษณะเป็นจุดฉ่ำน้ำ สีของผลจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เกิดได้กับทุกส่วนของต้นฝ้ายและทุกระยะการเจริญเติบโต ตั้งแต่ระยะกล้า ทำให้ใบเลี้ยงแสดงอาการไหม้ ลามไปถึงยอดและตากำเนดใบ ในฝ้ายที่มีอายุมาก ผลจะขยายไปตามเส้นใบ ติดต่อไปถึงก้านใบและเข้าสู่ลำต้น ผลจะมีสีน้ำตาลดำ ถ้าเกิดกับสมอผลจะเป็นจุดฉ่ำน้ำขยายกว้างไม่มีขอบเขต ตรงกลางผลยุบสีน้ำตาลดำ เมื่อมีเชื้อราชนิดอื่นเข้าทำลายซ้ำ สมอจะเน่า

มันสำปะหลัง

ระยะการเจริญเติบโต

ระยะก่อนพันธุ์งอก

ระยะพัฒนากรงพุ่มและเจริญเติบโตทางลำต้น

ระยะพัฒนารากและสะสมอาหาร

ระยะเก็บเกี่ยว

เพลี้ยแป้ง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงตามส่วนต่างๆ เช่น ใบ ยอด และตา ในส่วนของต้นที่ยังอ่อนอยู่ ยอดที่ถูกทำลายจะงอหักเป็นพุ่ม ลำต้นจะบิดเบี้ยวมีช่วงข้อถี่ ทำให้มีผลต่อคุณภาพท่อนพันธุ์ หัวมีขนาดเล็ก เปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ หากการระบาดรุนแรงยอดจะแห้งตาย ขั้วถ่ายมูลที่มีลักษณะเป็นของเหลวเหนียวๆ ออกมา เรียกว่า มูลหวานซึ่งจะเป็นที่อาศัยและอาหารของราดำ ถ้ามีระบาดในช่วงที่มันสำปะหลังอายุน้อย อาจทำให้ต้นมันสำปะหลังตายหรือไม่สามารถสร้างหัวได้ เพลี้ยแป้งจะระบาดรุนแรงในฤดูแล้งมากกว่าในฤดูฝน

ไรแดง

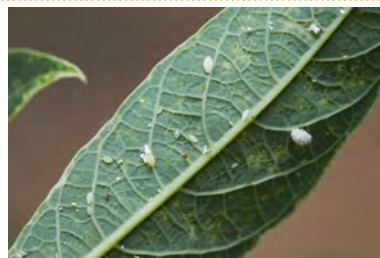
ลักษณะการทำลาย/อาการ : ดูดกินน้ำเลี้ยงบนหลังใบของส่วนยอดและขยายปริมาณลงสู่ใบส่วนล่าง ทำให้ตาลีใบ ใบเหลืองซีด ม้วนงอ และร่วง

โรคใบไหม้

อาการ : ใบเริ่มมีจุดแผลรูปเหลี่ยม ฉ่ำน้ำ เที่ยวคล้ายน้ำร้อนลวก เมื่อแผลขยายติดกัน ทำให้เกิดอาการใบไหม้ ใบร่วงหล่น มีอาการตายจากยอดและลามลงสู่ต้น ที่ลำต้นพบอาการเปลือกแตก ยางไหล ภายในลำต้นมีสีดำ

โรคแอนแทรกโนส

อาการ : ขอบใบไหม้สีน้ำตาลขยายตัวเข้าสู่กลางใบ มักปรากฏกับใบที่อยู่ล่าง ในตัวแผลบนใบจะมีเม็ดเล็ก ๆ สีดำขยายตัวไปตามขอบของแผลอาการไหม้ส่วนก้านใบ เป็นแผลสีน้ำตาลขยายตัวไปตามก้านใบ ตัวใบจะหักงอจากก้านใบ เกิดอาการใบเหี่ยวและแห้งส่วนลำต้นและยอด แผลที่ลำต้นจะเป็นแผลที่ตำตรงบริเวณข้อต่อกับก้านใบ

เพลี้ยแป้ง

ไรแดง

สับปะรด

ระยะการเจริญเติบโต			
ระยะการเจริญของรากใบและต้น	ระยะบังคับให้ออกดอก	ระยะตัดพล	ระยะเก็บเกี่ยว

เพลี้ยแป้ง
ลักษณะการทำลาย/อาการ : มักพบเป็นกลุ่มที่ซอกกาบใบ โคนต้นและลำต้น เมื่อบีบตัวแมลงจะมีเมือกสีแสดคล้ายเลือดออกมา การทำลายโดยจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่บริเวณโคนต้นและราก ถ้ามีการทำลายมาก ๆ ต้นและใบจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งอาจถึงตายได้ ทำให้ผลผลิตลดลง

ไส้เดือนฝอย
ลักษณะการทำลาย/อาการ : มักจะมีอาการรากปม ซึ่งเกิดจากไส้เดือนฝอยรากปมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อไส้เดือนฝอยนี้เข้าทำอันตรายสับปะรด เชื้อราโรคเน่าจะเข้าไปทำลายซ้ำเติม

โร
ลักษณะการทำลาย/อาการ : เนื้อเยื่อรอบผลย่อยเป็นสีน้ำตาล ผิวขรุขระ

โรคยอดเน่าหรือต้นเน่า
อาการ : เริ่มแรกจะเห็นใบสับปะรดเปลี่ยนจากสีเขียวสดเป็นเขียวอมเหลืองซีด ปลายใบงอเกิดรอยย่นบริเวณตัวใบ ใช้มือดึงส่วนยอดจะหลุดติดมีโดยง่าย โคนใบที่เน่าจะมีสีขาวอมเหลือง และมีขอบสีน้ำตาล สำหรับสับปะรดที่มีอายุ 6 เดือนขึ้นไป หากดินฟ้าอากาศไม่เหมาะสมก็อาจเกิดโรคนี้ได้ โดยจะแสดงอาการที่ส่วนยอดเท่านั้น ซึ่งเป็นเพราะว่าส่วนยอดมีความอ่อนแอมากที่สุด สับปะรดที่เกิดโรคนี้มักจะไม่นตาย แต่ทำให้เกิดอาการเตี้ยแคระออกผลล่าช้าหรือไม่ติดผลเลยก็ได้ ในฤดูฝนจะสังเกตอาการได้ยาก มักพบว่าใบตรงกลุ่มกลางต้นจะล้มพับลงมาทั้งๆ ที่ใบเริ่มจะเปลี่ยนสีเขียวเล็กน้อย การเน่าจะมีกลิ่นเหม็นเฉพาะตัว

ไส้เดือนฝอย

เพลี้ยแป้ง

โรคพลแกน
อาการ : เนื้อภายในผลจะแข็งเป็นไต มีบางส่วนเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เกิดอาการเป็นหย่อม ๆ หรือแพร่กระจายทั่วทั้งลูกก็ได้ ทำให้ความหวานลดลง สับปะรดที่มีผลขนาดใหญ่จะเป็นโรคนี้มากกว่าผลที่มีขนาดเล็ก

โรคเหี่ยว
อาการ : ปลายใบเริ่มแห้ง หรือพื้นที่ของใบจะเริ่มมีสีม่วงแดงจากปลายใบลามเข้าเนื้อใบ ขอบใบจะงุ้มหรือม้วนเข้าหาด้านใต้ใบต่อมาใบจะมีลักษณะแห้งคล้ายอาการขาดน้ำ ขอบใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลม้วนลงมาเพิ่มมากขึ้น พื้นใบมีสีม่วงแดงตลอดทั้งใบ ในที่สุดใบจะแห้งเหี่ยวทั้งกอ ระบบรากมีขนาดสั้น แดกแขนงน้อย รากฝอยมีน้อย และส่วนใหญ่รากจะแห้งตาย

โรคเหี่ยว

อ้อย

ระยะการเจริญเติบโต

ก่อนพันธุ์

แทงยอด

เจริญทางใบ

แตกกอ

เติบโตเต็มที่

เก็บเกี่ยว

หนอนกออ้อย (หนอนกอลายจุดเล็ก หนอนกอสีชมพู และ หนอนกอสีขาว)

ลักษณะการทำลาย/อาการ : หนอนเจาะเข้าไปตรงส่วนโคนระดับดินและกัดกิน เข้าไปในส่วนที่กำลังเจริญของใบอ้อยที่ยังไม่คลี่ ทำให้เกิดยอดแห้งตาย พบมากในสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ทำลายทุกระยะการเจริญเติบโต

หนอนกออ้อย

ด้วงหนวดยาว

ลักษณะการทำลาย/อาการ : พบอาศัยกัดกินอยู่ภายในลำต้นอ้อย โดยสามารถเข้าทำลายตั้งแต่ระยะก่อนพันธุ์อ้อย ทำให้อ้อยไม่งอก เมื่ออ้อยอายุ 1-3 เดือน หนอนกัดกินอยู่บริเวณโคนที่ติดกับเหง้า ทำให้อ้อยตายและหักล้ม

ด้วงหนวดยาว

ปลวก

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ทำลายทุกระยะการเจริญเติบโต โดยในระยะก่อนพันธุ์อาจกัดกินจนก่อนพันธุ์ไม่งอก ในระยะที่อ้อยโต ปลวกจะกัดกินบริเวณต่ำกว่าผิวดินและเจาะเข้าไปในลำต้นเป็นโพรงสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยจะมีดินเข้าไปบรรจุแทนที่ ทำให้อ้อยหักล้ม

แมลงนูนหลวง

ลักษณะการทำลาย/อาการ : ตัวหนอนเป็นระยะที่กินอาหารมากกว่าวัยอื่นๆ หนอนจะเจริญเติบโตรวดเร็ว จึงเป็นระยะที่ทำความเสียหายให้แก่ไร่อ้อยมากที่สุด ปีที่มีความแห้งแล้งติดต่อกันนานจะทำให้การระบาดเข้าทำลายอ้อยรุนแรงยิ่งขึ้น

อ้อย

ระยะการเจริญเติบโต

ก่อนพันธุ์

แทงยอด

เจริญทางใบ

แตกกอ

เติบโตเต็มที่

เก็บเกี่ยว

โรคใบขาวอ้อย

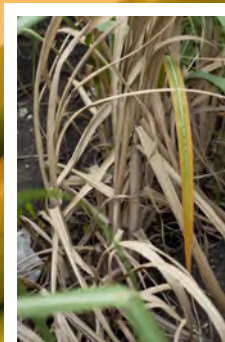
อาการ ทำให้ใบอ่อนเป็นสีขาวทั้งใบ และลำต้นแคระแกร็น แตกกอคล้ายตะไคร้แต่ไม่มีลำ พบได้ทุกระยะของการเติบโต พบในอ้อยตอมมากกว่าอ้อยปลูก

โรคเหี่ยวเน่าแดง

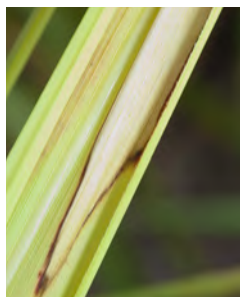
อาการ : ใบเหลือง ยอดแห้ง ลำเน่า อ้อยยืนต้นตาย อาจมีการหักล้ม เมื่อผ่าดูภายในลำต้นพบมีการเน่า ยุบเป็นโพรง มีเส้นใยของเชื้อราเจริญอยู่ภายในปล้อง

โรคแล้งดำ

อาการ : ยอดมีลักษณะคล้ายไส้ฝั่ลออกมาที่ปล้องเต็มไปด้วยเขม่าสีดำ ลำต้นส่วนใหญ่แคระแกร็นไม่ย่างปล้อง พบในอ้อยตอรุนแรงกว่าอ้อยปลูก

โรคยอดไหม้

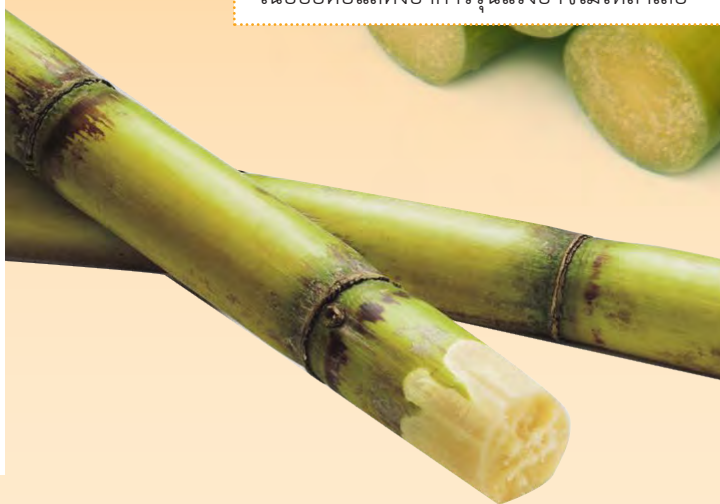

โรคยอดไหม้

อาการ : มีการแตกใบฝอยคล้ายยอดไหม้ ใบมีสีเขียวปกติ หรืออาจซีดใบเล็กมาก ขนาดลำเล็กลง ในอ้อยตอแสดงอาการรุนแรงอาจไม่ให้ลำเลย

โรคในท่อนอ้อย

โรคเน่าดำ